

JÁNOSMORJAI ARANYKAPU ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA 2025.

Készítette: Jánosmorjai Aranykapu Óvoda nevelőtestületének bevonásával Schwarzné Varga Mónika, igazgató.

Jóváhagyta: Schwarzné Varga Mónika
igazgató

Érvényes: 2025.09.01-től visszavonásig

Tartalom

I. BEVEZETÉS	5
I.1. Jövőképünk	6
I.2. Alapelveink, értékeink	6
II. GYERMEKKÉPÜNK, ÓVODAKÉPÜNK	8
II.1. Gyermekkép	8
II.1. Óvodakép	9
III. AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA, FELADATAI, RENDSZERÁBRÁJA	10
III.3. Programunk rendszerábrája	11
IV. A NEVELÉS KERETEI	12
IV.1 Az egészséges életmód alakítása	12
IV.2 Az érzelmi, az erkölcsi, és az értékorientált közösségi nevelés	17
IV.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása	21
V. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGKERETE: NÉPHAGYOMÁNY ŐRZÉS, JELES NAPOK	22
VI. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI	25
VI.1. Játék	25
VI.2. Verselés, mesélés	31
VI.2.1. Mesélés	32
VI.2.2. Verselés	33
VI.3. Ének, zene, népi játék, tánc	34
VI.5. Mindennapos mozgás	41
VI.6. Külső világ tevékeny megismerése	44
VI.7. Munka jellegű tevékenységek	48
VI.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás	51
VII. MÉRÉS, ÉRTÉKELÉS	56
VIII. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI	57
VIII.1. Személyi feltételek	57
VIII.2. Tárgyi feltételek	58
VIII.3. Az óvodai élet megszervezése	59
VIII.3.1. Napirend	59
VIII.3.2. Heti rend	61
VIII.4. Az óvodai élet tervezése	62
IX. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI	64
IX.1. Az óvoda és a család	64
IX.2. Kapcsolattartás egyéb intézményekkel	65

X. AZ ÓVODA GYERMEKVÉDELMI FELADATAI	66
XI. KÜLÖNLEGES BÁNÁSMÓDOT IGÉNYLŐ GYERMEKEK NEVELÉSE	67
XII. AZ ÓVODA NEVELÉSI MUNKÁJÁNAK ELLENŐRZÉSE, ÉRTÉKELÉSE	71
XIII. FELHASZNÁLT IRODALOM	73
XIV. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK	73

Intézmény neve: Jánossomorjai Aranykapu Óvoda

OM azonosítója: 200567

Intézmény székhelye, címe: 9241 Jánossomorja, Óvoda u. 13.

A PEDAGÓGIAI PROGRAMOT FELHASZNÁLÓ TAGINTÉZMÉNYEK:

Jánossomorjai Aranykapu Óvoda
Székhely Óvodája 9241 Jánossomorja, Óvoda u. 13.

Jánossomorjai Aranykapu Óvoda
Péteri Tagóvodája 9241 Jánossomorja, Rákóczi F. u. 45.

Jánossomorjai Aranykapu Óvoda
Somorjai Tagóvodája 9241 Jánossomorja, Kossuth L. u. 12.

Intézmény fenntartója: Jánossomorja Város Önkormányzata
9241 Jánossomorja,
Szabadság u. 39.

I. BEVEZETÉS

Jánossomorja Város Önkormányzata által fenntartott Jánossomorjai Aranykapu Óvoda három intézményegységre tagolódik:

- Jánossomorjai Aranykapu Óvoda Székhely Óvodája
- Jánossomorjai Aranykapu Óvoda Péteri Tagóvodája
- Jánossomorjai Aranykapu Óvoda Somorjai Tagóvodája

Pedagógiai programunk az **Óvodai nevelés országos alapprogramja** alapján készült. Elkészítésekor felhasználtuk **Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel** alternatív programot, melyet a saját adottságainknak megfelelően átdolgoztunk. Intézményünk sajátos nevelési igényű gyermekeket is nevel, ezért a pedagógiai programunk elkészítésénél figyelembe vettük a **Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvét** is.

Pedagógiai programunk felülvizsgálatát a 2025. 09.01-től hatályba lépő Alapító Okirat, valamint a Kormány 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet indokolja.

A pedagógiai program jogszabályi háttere:

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény
- 363/2012. (XII.17.) sz. kormányrendelet Az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 2003. évi CXXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekvédelemről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- 419/2024. (XII. 23.) Korm. rendelet a pedagógus-továbbképzés rendszeréről
- Az intézmény hatályos Alapító Okirata

I.1. Jövőképünk

- Célunk olyan óvoda megteremtése, amely képes elősegíteni a változó és rohanó világban felnövő gyermekek harmonikus személyiségfejlődését.
- Gyermekközpontú, a gyermekeket szerető, tisztelő, szükségleteiket és érdekeiket messzemenően figyelembe vevő óvoda kívánunk lenni.
- Közvetíteni szeretnénk a magyar erkölcsi normákat.
- Törekszünk a gyors és hatékony információáramlás megvalósítására, valamint a szülőkkel való eredményes és együttműködésen alapuló kapcsolattartásra.
- Óvodánk folyamatos korszerűsítésével kívánjuk megteremteni a gyermekeink érdekeit szolgáló, biztonságot nyújtó tárgyi feltételeket.
- Törekszünk a bátorító nevelés alkalmazására.
- Fontosnak tartjuk a magas szakmai színvonal hosszú távú fenntartását és az általunk elfogadott értékek közvetítését, másság elfogadását.
- Természetközeli nevelésünkkel és a környezettudatos magatartásformák kialakításával célunk, hogy gyermekeinkben megalapozzuk a fenntarthatóság iránti érzékenységet és elköteleződést.

Célunk, hogy az óvodánkból kikerülő gyermekek egészséges öntudattal, gyermeki tartással, önállósággal rendelkezzenek, és az iskolában iskolássá tudjanak válni.

I.2. Alapelveink, értékeink

*„Tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek,
és segítek Neked, ha szükséged van a segítségemre.”*

/Nagy Jenőné: Csak tiszta forrásból/

Pedagógiai programunk alapelvei

- A gyermeket szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg.
- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvoda kiegészítő, szükség szerint hátránycsökkentő szerepet tölt be.
- A gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása az emberi és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával oly módon, hogy minden gyermek egyenlő eséllyel részesüljön színvonalas nevelésben.
- A gyermeki személyiséget, elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.
- Minden gyerek más, minden gyermek jó valamiben, a maga tudása, képességei szerint kell tevékenykedtetni.
- Az óvodai nevelésben alkalmazott pedagógiai hatásoknak a gyermek személyiségéhez kell igazodniuk.

Értékeink, melyek közvetítését vállaljuk:

- Szeretet, elfogadás, tisztelet
- Segítőkészség, együttműködés
- Egészséges életmód
- Hagyományok közvetítése
- Anyanyelvi és viselkedéskultúra
- Művészeti értékek
- Környezetünk épített és természeti értékei
- Településünk kulturális értékei
- A környezeti nevelésben mutatott jártasság, a fenntarthatóság értékrendjének hiteles képviselője.

II. GYERMEKKÉPÜNK, ÓVODAKÉPÜNK

II.1. Gyermekkép

A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését a genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. Minden gyermek életkoronként és egyénenként változó, testi és lelki szükségleteinek és a saját képességrendszerének figyelembevételével nevelhető, fejleszthető. Teret adunk a gyermeki aktivitásnak, érdeklődésnek és növekvő önállóságnak, melyek egyben a fejlődés mozgatójaként szolgálhatnak. A tudatosan tervezett tevékeny mindennapok hatására jó tartású, önálló, nyugodt, kiegyensúlyozott gyermekekké válnak, akik tisztelik és szeretik a másikat, fogékonyak a művészetek iránt, az élmények hatására tudnak nevetni, felfedezni, csodálkozni. A személyiség szabad kibontakozásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezet szerepe meghatározó. Az óvodai nevelés gyermekközpontú, befogadó, ennek megfelelően a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, biztosítva minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Szívesen jár óvodába, elfogadja a közösségi élet normáit, szabályait.
- Tisztelettudó és segítőkész.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott.
- Vonzódik az élményekhez, meséhez, zenéhez, alkotó tevékenységekhez; kreatív, szeret mozogni.
- Nyitott, befogadó, kíváncsi, tud nevetni, felfedezni, csodálkozni.
- Környezetét ismeri és védi.
- Érzékeli értékeit és hiányosságait.
- Bátor, önálló, közlékeny, egészséges önbizalma van.
- Nyitott a máság elfogadására

II.1. Óvodakép

Gyerekeink számára önfeledt, boldog gyermekkort teremtünk, amelyben kedvük, igényeik, elképzeléseik, vágyaik szerint játszhatnak, kedvük, igényeik szerint mozoghatnak térben és időben, zenében és festésben, átélhetik a mesék, versek szárnyaló világát. Átérezhetik a hagyományok üzenetét, bábozhatnak, dramatizálhatnak. Változatos tapasztalatokat szerezhetnek önmagukról, barátaikról, a segítő, befogadó, elfogadó felnőttek jelenlétéről, a közösségről. Színes élményeket szerezhetnek az őket körülvevő világról, a környezetről, a természet csodáiról, a számok, a mennyiségek birodalmáról. Játszva tanulhatnak egymástól és a felnőttektől. Kérdéseiket bátran, nyíltan megfogalmazhatják.

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvoda szakmailag önálló nevelési intézmény, a családi nevelés kiegészítője. Óvodánkban:

- biztosítjuk a gyermekek fejlődésének és nevelésének optimális – személyi és tárgyi - feltételeit, a szeretetteljes és biztonságos légkört a harmadik életévétől az iskolába lépéséig,
- biztosítjuk az óvó-védő, szociális és nevelő-személyiségfejlesztő funkciókat, miközben a gyermekben kialakulnak a kisiskolás korba való átlépés belső pszichikus feltételei,
- biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását a hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekei számára,
- gondoskodunk a gyermeki szükségletek kielégítéséről a testi, a szociális és az értelmi képességek alakításáról,
- biztosítjuk a sokszínű tevékenységeket, a szabad játékot, az egyéni képességekhez igazodó műveltségtartalmakat,
- törekszünk a családi háttérből adódó kulturális és szociális hátrányok enyhítésére, valamint a lemaradások csökkentésére,
- törekszünk a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek befogadására, közösségen belüli fejlesztésére.

III.AZ ÓVODAI NEVELÉS CÉLJA, FELADATAI, RENDSZERÁBRÁJA

III.1. Az óvodai nevelés célja:

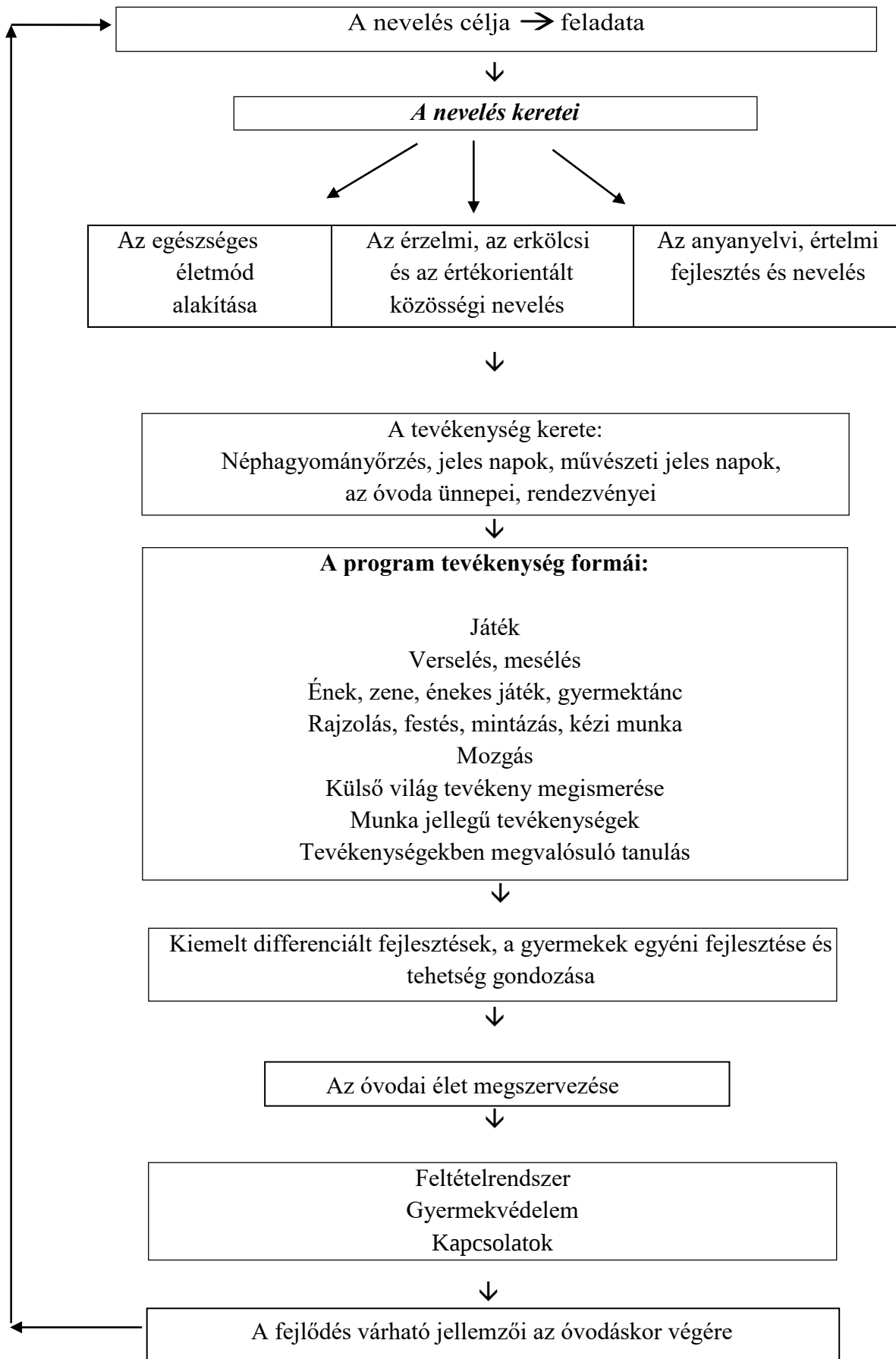
- A gyermekek nyugodt, harmonikus és élményekben gazdag fejlődésének elősegítése, különös tekintettel a magasabb rendű érzelmek kibontakoztatására.
- A gyermek sokoldalú képességeinek fejlesztése az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével; a meglévő hátrányok csökkentése, beleértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni szükségleteinek megfelelő ellátását is.
- Annak támogatása, hogy a gyermekben kialakuljon az együttműködés igénye a csoporttal, ugyanakkor megőrizhesse önállóságát, és – igény esetén – lehetőséget kapjon az egyéni tevékenykedésre is.

III.2. Az óvodai nevelés fő feladata

Az óvodások testi, lelki, szellemi szükségleteinek kielégítése az erkölcsi-szociális, az esztétikai és az intellektuális érzelmek differenciált fejlesztésével, ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés,
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

III.3. Programunk rendszerábrája

IV. A NEVELÉS KERETEI

IV.1 Az egészséges életmód alakítása

Célunk:

- a gyermekek egészséges életvitel-igényének alakítása, testi fejlődésük elősegítése.

Feladatunk:

- a gyermekek gondozása, testi szükségleteik, képességeik fejlesztése, mozgásigényük kielégítése, és a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,
- a gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása, óvása, megőrzése.
- a gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges, biztonságos, esztétikus környezet biztosítása,
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása,
- fenntarthatóságra nevelés, a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása,
- megfelelő szakemberek bevonásával – a szülővel, az óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

Az egészséges életmód alakításának területei:

- a) a gyermekek gondozása, testi szükségleteinek kielégítése, a személyi higiénia alakítása,
- b) az egészséges táplálkozás,
- c) testedzés, testmozgás, mozgásigény kielégítése
- d) környezettudatos magatartás megalapozása,
- e) prevenció és korrekció.

a) A gyermekek gondozása, testi szükségleteinek kielégítése, a személyi higiénia alakítása

Az óvodapedagógus a gyermek óvodai felvételét követően – levélben kiküldve, családlátogatás során, vagy az óvodában – a szülők közreműködésével elkészíti a gyermek **anamnézisé**t, amely fontos alapot nyújt a gyermek mélyebb megismeréséhez és egyéni fejlődésének nyomon követéséhez. Elsősorban a gyermekek testi, és lelki szükségleteinek feltárására helyezi a hangsúlyt.

A testi szükségletek kielégítése alapozza meg a gyermekek jó közérzetét, ami minden egyéb tevékenységhez szükséges. A gyermek gondozásának feltétele az óvodapedagógus / dajka / pedagógiai asszisztens és a gyermek közötti meghitt, megértő viszony, a természetes testközelség megléte. A gyermekek azoktól fogadnak el gondoskodást, akik őszinte viselkedéssel, tapintattal, elfogadással, megértéssel közelednek feléjük. Ilyen feltételek mellett ismerhetők meg a gyermekek igényei, a családból hozott jó és rossz szokásai.

A testi, lelki és szellemi egészség alapja a gyermek testi komfortérzetének biztosítása, valamint alapvető szükségleteinek kielégítése. Ennek érdekében fontos, hogy a gyermek szabadon mozoghasson, bármikor elmehessen WC-re, ihasson, tisztálkodhasson a nap bármely szakaszában.

A gondozási tevékenységek kiemelt szerepet játszanak a gyermekekkel való kapcsolatépítésben és önállóságuk fejlődésének elősegítésében. Hangsúlyt fektetünk a bizalmon alapuló, meghitt, elfogadó légkör megteremtésére az óvodapedagógus, a pedagógiai asszisztens, a dajka és a gyermek között. Fontos számunkra a természetes testközelség és a felnőttek modellértékű kommunikációja, bánásmódja, különösen az óvodába érkező gyermekek befogadási időszakában. Ez segíti a szokások kialakulását és a gyermek lelki biztonságérzetének megerősödését.

Az **önkiszolgáló tevékenységek** (pl. öltözködés, tisztálkodás, étkezés) gyakorlása támogatja a gyermek énképének formálódását és önállóvá válását. A felnőttek – legyen szó óvodapedagógusról, dajkáról vagy szülőről – a gyermek egyéni fejlettségéhez igazodva nyújtanak segítséget, tanítanak, és együtt gyakorolják a mindennapi élethez szükséges szokásokat. Ezek a szokások az óvodáskor végére szükségletté válhatnak.

A szokástanulást vizuális jelek és szimbólumképek (például az öltözködés, kézmosás, WC-használat folyamatához kapcsolódva) segítik. E módszerek nemcsak támogatják a tájékozódást és önállóságot, hanem hozzájárulnak a szabálykövetésre neveléshez és a szokások tudatos elsajátításához is.

A napi életritmus tervezésekor kiemelten figyelünk arra, hogy a gondozásra elegendő idő jusson, mindez nyugodt, türelmes, kiegyensúlyozott környezetben történjen. Így lehetőség nyílik arra, hogy a gondozási tevékenységek tartalma – például a higiéniai szokások, a rendezett megjelenés és környezet iránti igény, valamint a kulturált étkezés – a gyermekek belső igényévé váljon.

Az óvoda minden korosztályban kiemelt figyelmet fordít a **fogápolási szokások** megalapozására. Kiscsoporttól kezdve fokozatosan vezeti be a napi egyszeri fogmosást, megtanítva a gyermekeknek a fogmosási eszközök tisztán tartását is. Felhívja a figyelmet a reggeli és esti fogmosás fontosságára, valamint rendszeres fogászati szűréseken is részt vesznek a gyermekek. A védőnő bevonásával megismerkednek a helyes szájjápolás technikájával is. Az iskolakezdsre való felkészülés szempontjából elengedhetetlen, hogy a gyermekek képesek legyenek saját testi szükségleteik önálló kielégítésére, és rendelkezzenek azokhoz szükséges készségekkel, képességekkel.

A gyermekek higiénés szokásainak fejlesztése része a mindennapoknak: az óvodapedagógus gyakoroltatja, illetve szükség esetén megtanítja a **helyes orrfújás, zsebkendőhasználat** módját, valamint a köhögés és tüsszentés közösségi szabályait. A szülőket is ösztönözzük arra, hogy otthon is támogassák ezek önálló elsajátítását és gyakorlását.

Az időjárásnak megfelelő, **réteges öltözködés** a gyermekek egészségének védelmét szolgálja, ezért az óvodapedagógus szükség esetén iránymutatást ad a szülőknek is. Figyelmet fordítunk a gyermekek tiszta, rendezett ruházatára és hajviseletére, ezzel is hozzájárulva a higiénés szokások megalapozásához.

A gyermekek alvásiigényének egy részét az óvoda elégíti ki. A **nyugodt pihenés** feltételeinek megteremtéséhez elengedhetetlen a friss levegő, ezért lefekvés előtt alapos szellőztetéssel készítjük elő a csoportszobát. A csendes, nyugodt környezet kialakítása érdekében meséléssel, dúdolással, simogatással vagy relaxációs zenével segítjük a gyermekek elszenderedését. Az alvás alatti vagy napközbeni bevizelés előfordulását tapintatosan, szeretettel kezeljük, kerülve mindenfajta megszégyenítést.

b) Az egészséges táplálkozás

A gyermekek napi háromszori étkezéssel tápanyagszükségletük közel háromnegyed részét az óvodában kapják. Az óvodákban tálalókonyha működik, az étlap összeállítására nincs közvetlen ráhatásunk. Ennek ellenére az óvodapedagógus egészséges táplálkozást ösztönző tevékenységekkel (például gyümölcs- és zöldségnapok beiktatásával) támogatja a helyes étkezési szokások kialakítását.

A gyermekek egészséges életmóddal kapcsolatos ismereteit komplex módon, a mindennapi nevelési helyzetekbe ágyazva közvetítjük. Fogadóórák keretében javaslatokat teszünk a szülők számára az egészségtudatos táplálkozás érdekében: például a magas cukor-, só- és telített zsírtartalmú élelmiszerek csökkentésére, valamint a zöldségek, gyümölcsök és tejtermékek fogyasztásának ösztönzésére.

A gyermekek különböző táplálkozási szokásait a szülők segítségével ismerjük meg, és azokat kellő türelemmel és toleranciával kezeljük. A kezdeti étvágytalanságot, válogatást elfogadással kísérjük, később ösztönözzük a gyermekeket az új ételek megkóstolására, de soha nem kényszerítjük őket. Az étel elfogyasztása önkéntes, de az ételek megismerése és kulturált fogyasztása nevelési célként jelenik meg.

A táplálékallergiával, intoleranciával élő gyermekek étkezésére kiemelt figyelmet fordítunk, együttműködve a szülőkkel és az óvoda egészségügyi partnereivel.

A napirendet úgy alakítjuk ki, hogy az étkezések idején a várakozási idő minimális legyen, és nyugodt, kiegyensúlyozott légkörben történjen az étkezés. A gyermekek számára egész nap biztosítunk elegendő mennyiségű ivóvizet.

Az evőeszközök helyes használatát – például a kanál, villa, kés fogását, valamint a mély- és lapostányérok használatát – a gyermekek életkorának és fejlettségének megfelelően tanítjuk meg. Fontos számunkra az étkezések esztétikus környezetének kialakítása: a gyermekeket bevonjuk az asztalok terítésébe, így fejlesztve önállóságukat és igényességüket.

c) Testedzés, testmozgás, mozgásigény kielégítése

A mindennapi szabad **mozgás** nélkülözhetetlen eleme az óvodai életnek. Napirendbe illesztve szervez az óvodapedagógus mindennap mozgástevékenységet tornaszobában vagy szabadban (kocogás, futás, mozgásos játék, séta), ami elősegíti a gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásfejlődését. Heti egy alkalommal szervezett mozgástevékenységet tart.

A gyermekek mozgásigényének kielégítését jól szolgálják az udvari játékok. Ennek érdekében elősegíti, hogy a lehető legtöbb időt szabadban tartózkodjanak a gyermekek, mely növeli ellenálló képességüket, edzettségüket. Változatos módszerekkel (lábboltozat erősítő torna, jóga, zenés torna stb.) ösztönzi a mozgás megszerettetését, a közös mozgás által kiváltott öröm átélését, a gyermekek mozgás kedvének fokozását.

A rendszeres, örömmel végzett mozgással a gyermekeket az egészséges életvitel kialakítására szoktatja, és mintát ad a szülőknek is. Családi napon lehetőség szerint a szülőkkel közös mozgásos játékokat tart, ezzel is pozitívan befolyásolva a családi nevelést.

d) Környezettudatos magatartás megalapozása

Fontos feladatunk a fenntarthatóságra nevelés, ezért az óvodapedagógus már az óvodába lépés kezdetétől a környezettudatos magatartásmintákat, szokásokat igyekszik kialakítani a gyerekekben. A természeti környezetünkkel harmonizáló magatartás kialakítására törekszik, nevelésében hangsúlyozza a természet védelmét, megbecsülését és tiszteletét. Az óvodás korosztály életkori sajátosságainak megfelelően megismerteti a gyerekeket a szelektív hulladékgyűjtéssel, az újrahasznosítás lehetőségeivel és a megújuló energiaforrásokkal. Lehetőséget teremt a magashagyunkba ültetett zöldek növények megfigyelésére, kóstolásra. A gyermekek megismerhetik a kerti munka szépségét, növénygondozás és betakarítás örömét. Példát mutat az energia takarékosagra, hogyan takarékoskodhatunk a villannyal, vízzel, gázzal. Ösztönzi a gyermekeket, hogy saját cselekedeteikkel, viselkedésükkel járuljanak hozzá a fenntarthatósághoz, tudatosítsa bennük, hogy a jövő rajtuk is múlik. Megismerteti néhány zöld jeles nappal a gyerekeket

(pl. Víz világnapja, Föld napja, Madarak és fák napja), elsősorban tapasztalati úton (pl. kirándulás a természetben, erdőben, állatkert vagy park látogatása), erdőbe). Lehetőség szerint bevonja a családokat is a környezet megóvó tevékenységekbe (pl. elem gyűjtés, projekt esetében gyűjtő munka).

Minden alkalmat megragad az állatok tiszteletére, szeretetére nevelésre, lehetőség szerint meghívja az állatorvost, állatvédő szervezeteket, projekteket, foglalkozásokat tart a témában.

e) Prevenció és korrekció

Sajátos óvodai nevelési feladat a prevenció és korrekció, amelyre a humánus, a megértés, a támaszkodás, és a szeretetpótlás a jellemző. A fejlesztés alapja a mozgáson, tevékenységeken keresztül az értelmi műveletek fejlesztése. Elsődleges feladat a gyermeki személyiség megismerése, a problémák feltárása, javítása, szükség esetén szakember bevonása. Az óvodapedagógus nevelő munkáját áthatja a gyermekek egyéni különbségeinek tiszteletben tartása; a szereteten, az őszinte érdeklődésen és elfogadáson alapuló magatartás, tolerancia.

Az óvodapedagógus minden gyermeknél fél évente rögzíti a megfigyelésen és mérésen alapuló fejlődési mutatókat. A megfigyelések eredményének felhasználásával minden gyermeknek egyéni fejlesztési tervet készít. Folyamatos kapcsolatot tart a gyermek fejlődését segítő gyógypedagógusokkal a korrekciós feladatok ellátása érdekében.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Testápolási szokásoknak megfelelően, önállóan tisztálkodik, fogat mos, fésűlkodik és használja a WC-t.
- A tisztálkodási eszközöket a célnak megfelelően használja.
- Zsebkendőjét önállóan használja.
- Önállóan eldönti, hogy mennyi ételt fogyaszt, önállóan tölt vizet a kancsóból.
- Biztonságosan használja az evőeszközöket.
- Esztétikusan terít, higiénikusan étkezik.
- Étkezés közben halkán beszélget.
- Önállóan öltözik, ruháját ki-begombolja, cipőjét befűzi, beköti.
- Vigyáz környezete rendjére, nem szemetel.
- Ismeri a szelektív hulladékgyűjtés okát és szükségességét, a vízcsapot használat után elzárja.
- Ügyel saját külsőjére, melyben megjelenik a szépre, ízlésesre törekvés.
- Szívesen tartózkodik a szabadban, szeret mozogni, edzett.
- Pihenés alatt nyugodt, nem zavarja alvó társait

IV.2 Az érzelmi, az erkölcsi, és az értékorientált közösségi nevelés

Célunk:

- a gyermekek egyéni szükségleteinek kielégítése, tulajdonságainak, képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, a csoport normáinak tiszteletben tartásával,
- érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör megteremtése.

Feladatunk:

- szeretetteljes légkör biztosítása annak érdekében, hogy a gyermekeket már az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék,
- a gyermek-gyermek, az óvoda alkalmazottai és a gyermek, valamint az alkalmazottak közötti kapcsolat pozitív attitűdjének, érzelmi töltésének megteremtése,
- a különleges bánásmódot igénylő gyerekek integrálása a közösségbe, a családdal és a szakemberekkel együttműködve,
- a gyermekek erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődésének, én-tudatuk alakulásának segítése, teret engedve önkifejező törekvéseiknek,
- az óvodapedagógus nevelje a gyermeket annak elfogadására, megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól,
- a szociális tanulásban rejlő lehetőségekre építve helyes viselkedési normák, mintaként szolgáló cselekvések, kommunikáció, együttműködési képesség kialakítása,
- közös élményeken alapuló tevékenységek tudatos szervezésével a gyermek-gyermek, gyermek - felnőtt közötti kapcsolat fejlődésének elősegítése.
- a gyermek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség), akaratának (ezen belül önállóságának, önfegyelmének, kitartásának, feladattudatának, szabálytudatának) és normarendszerének megalapozása.
- következetes nevelés alkalmazása (annak tudatosítása, hogy a viselkedés, a cselekvés változtatható, az óvodapedagógus nem a gyermeket minősíti, hanem a cselekvést)
- a család és az óvoda közös nevelési értékrendjének kialakítása.

Az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családi légkör megteremtése a befogadástól az óvodáskor végéig. Az óvodapedagógus érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, derűs, családi légkört alakít ki az óvodában. Az óvoda dolgozói folyamatos minta- és modelladással, közös és állandó értékrenddel biztosítják a gyermekek érzelmi védettségét, biztonságát, szeretet- és társigényét.

Befogadás időszak

Az újonnan és év közben érkező gyermekek befogadása nagyfokú körültekintést, gyöngédséget, megértést és türelmet igényel minden dolgozótól. Célunk, hogy a gyermekek az óvodába lépéskor biztonságban érezzék magukat, és fokozatosan alakuljon ki bennük a kötődés az új környezethez, felnőttekhez, társakhoz.

A befogadás/visszafogadás folyamatát az óvodapedagógusok és a dajka közösen, egymással együttműködve, a szülőkkel folyamatosan egyeztetve, gondosan készítik elő. Az óvodakezdet megelőzően lehetőséget biztosítunk a gyermek és családja számára az óvodai környezet, valamint az ott dolgozók megismerésére.

Az óvodapedagógus:

- **ismerkedési délutánt szervez**, melynek tartalma a bemutatkozás, közös játék, az óvoda helyiségeinek bejárása, felfedezése,
- **átadja a gyermek jelét**, valamint a jelhez kapcsolódó mondókát, amely a gyermek első, pozitív esztétikai élményévé válhat az óvodában,
- személyre szabottan figyeli és támogatja az elválás, beszokás folyamatát, figyelembe véve a gyermek egyéni szükségleteit, életkori sajátosságait, szülő-gyermek kapcsolatát.

Az intézmény a beiratkozás után **szülői értekezletet tart**, ahol tájékoztatást ad az **óvodaérettség** ismérveiről is. Ez segíti a szülőket abban, hogy jobban értsék gyermekük fejlődési szintjét, és hogy mit jelent a közösségi életbe való fokozatos alkalmazkodás.

A befogadás során arra törekszünk, hogy a gyermeknek pozitív, biztonságos első benyomásai legyenek az óvodáról, és hogy az átmenet az otthonból az intézményi életbe zökkenőmentes, szeretetteljes módon történjen. Kiemelten fontosnak tartjuk, hogy a szülőkkel nyílt, őszinte és támogató kapcsolat alakuljon ki, amely megalapozza a későbbi hatékony együttműködést.

Az óvodapedagógus a reggeli érkezéskor szeretettel fogadja a gyermekeket, és a nap folyamán is biztosítja számukra a **személyes percek**et (beszélgetés, ölbeli játékok, testi kontaktus kialakítása). A csoportszobában „Megérkeztem” tábla fogadja a gyerekeket, amelyre a gyermek felteszi a jelét. A befogadás ideje alatt a tervezett szokásoknak megfelelően végzi a tevékenységeket, amit sok-sok érzelmi megerősítéssel játékosan gyakoroltat, figyelembe véve a gyermekek egyéni képességeit, tempóját, szokásait. A gyermekekkel megismerteti a csoport hagyományait, szokásrendszerét, szimbólumait, ami egyéni légkört biztosít és elmélyíti a gyermekek összetartozását, együttérzését. A délutáni pihenés alatt az új gyermekeket különös szeretettel veszi körül. Ennek érdekében megteremti a megfelelő légkört (simogatás, altatódalok, mese, zene, mondóka). A gyermekek elalvását és az otthontól való elszakadását személyes tárgya is segíti. Sok tevékenységet szervez a kicsik és nagyok együttműködtetésére. Biztatja a nagyobb gyermekeket,

hogy segítsenek a kicsiknek az öltözködésben, vegyék őket körül gyengédséggel, szeretettel.

Pozitív érzelmi töltésű kapcsolatok kialakítása, kapcsolatteremtő képességek formálása, erősítése

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti hozzá, hogy megismerje szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitás tudat, a keresztény kulturális értékek, hazaszeretet és a szülőföldre, családra való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

A kapcsolatok alakításában az óvodapedagógus a **bátorító nevelés** elveit követi.

- A felnőtt próbálja megérteni - elsősorban érzelmileg - a gyermeket.
- Parancsolás helyett igyekezzon kérdezni, ezzel elérhető, hogy a gyermek igénye, akarata, energiája terelhetővé váljon más irányba.
- A gyermekek mágikus képzeletét vonja be a pozitív szociális kapcsolatok, szokások kialakításába. A csoport szeretett bábja ehhez kiváló lehetőséget biztosít.
- A felnőtt magyarázatában jelenjen meg a dolgok pozitív oldala.
- A felnőtt biztosítson a gyermekek tevékenységéhez szabadságot a határok pontos megjelölésével, a többszöri „határátlépések” következményét tudatosítsa a gyermekben.
- Alakítsa ki a közösségi élet szabályait. Legyen képes nevelési taktikát váltani, ha egymást követően eredménytelennek érzi a befolyásolását.
- A felnőtt segítse a gyermekbarátságok kialakulását, formálja úgy, hogy a közösség többi tagjaihoz is kapcsolódjanak.
- Segítse a kialakult konfliktusok feldolgozását.
- Bátorítson minden gyermeket, hogy a belső elégedettsége, pozitív énképe kialakulhasson. A bátortalan gyermekek nevelésekor a felnőtt minél többször örüljön a kisebb fejlődésnek.
- Az agresszív gyermek ne kapjon figyelmet az agresszivitásán keresztül.
- A felnőtt-gyermek kommunikációjában világos, egyértelmű, építő megfogalmazás jelenjen meg. A kapcsolatok erősítését szolgálja a megbecsülés, a kölcsönös engedmény keresése, melyből mellőzendő a megbántás, hibáztatás, gyakori bírálgatás, kioktatás, kiabálás, panaszkodás, prédikálás.
- Az óvodapedagógus és az óvoda valamennyi alkalmazottjának példamutató kommunikációja, bánásmódja, viselkedése, bátorító magatartása, türelme, bizalma és az

a szemlélete, hogy a sikert észreveszi, a sikertelenséget segít elviselni, fejleszti a gyermekek viselkedés kultúráját, magatartásának alakulását.

- Tilalom helyett választási lehetőséget ad a gyermeknek, hogy önálló döntéseket hozhasson.
- A felnőtt használja fel a humort a szeretetkapcsolat kialakításához.
- Önmaguk és mások tiszteletére, szeretetére, megbecsülésére nevel.
- Kialakítja a gyermekekben a szociális érzékenységet, elősegíti a másság elfogadását.
- Segíti a barátkozást, a kapcsolatteremtő képességek megerősödését.

Az óvodapedagógus elősegíti a tevékenységekben való **együttműködést** gyermek-gyermek és felnőtt-gyermek között. Lehetőséget teremt a játékban az egyéni funkciógyakorlásra éppúgy, mint a szerepek elosztására, együttműködésre. A társakkal való együttműködést pl. változatos szerephelyzetekkel, páros feladatokkal, közös megbízatásokkal, drámajátékkal, nagymozgásos versenyekkel, ünnepekre készülődéssel motiválja.

Ésszerű **szabály- és szokásrendszert** alakít ki, törekszik azok betartására és betartatására, biztosítja a többszori megerősítést. Bátran alkalmazza a konfliktus megelőzés módszereit: közös szabályalakítás, értékelési szempontok tudatosítása, pozitív példák megerősítése, következetesség.

Nagy hangsúlyt fektet az **erkölcsi és intellektuális nevelésre**. Reálisan méri fel a csoportjában kialakult konfliktus helyzeteket, a gyerekeknek megtanítja mások akaratának elfogadását. Hangsúlyozza a tolerancia és a türelem fontosságát, folyamatosan együttműködik a szülőkkel. Gyermekek közötti konfliktusokban a szokás és szabályrendszer figyelembevételével kompromisszum kialakítására törekszik.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermek ragaszkodik az óvodájához, társaihoz és a felnőttekhez. Ez érzelmeiben, szavaiban, tetteiben nyilvánul meg.
- Elfogadja és tiszteli a társai különbözőségeit.
- Igényévé válik a helyes viselkedés, cselekvés, a szokások, szabályok betartása.
- Szabálykövető, és ezt betartatja társaival is.
- Segítőkész és együtt érző társaival.
- Konfliktus esetén képes társaikkal a problémát megbeszélni, megoldani.
- Érdeklődik társai, barátai iránt, óvodán kívül is szeretettel köszöntik egymást.

- Szívesen részt vesz a tevékenységekben, együttműködő. A tevékenységet türelmesen, a megbeszéltek szerint befejezi.
- Képes nyugodtan ülni, figyelmesen hallgatja a felnőtteket és társait.
- Kitartó, kivárára és szükségletei kielégítésének késleltetésére képes.
- Szívesen dolgozik a közösségért, bízik önmaga képességeiben.
- Kezdeményező, érdeklődő, képes kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival.
- Tisztelettudó társaival és a felnőttekkel szemben is.
- Érti és élvezi a humoros helyzeteket.
- Érdeklődéssel, örömmel várja az iskolát.

IV.3. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Célunk:

- a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése valamennyi tevékenységi forma keretében,
- a gyermekek anyanyelvi és értelmi képességeinek fejlesztése.

Feladatunk:

- beszélő környezet biztosítása helyes mintaadással,
- meglévő tapasztalatokra, élményekre, ismeretekre épülő további élményszerzés biztosítása,
- a gyermekek tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése,
- a tapasztalatok, ismeretek különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlása,
- értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség) és a kreativitás fejlesztése.

Az anyanyelvi nevelés áthatja az óvodai nevelést, valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat, a nevelőtevékenység egészében jelen van, ezért nagy jelentőséggel bír. Az óvodapedagógus az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben fenntartja a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvét, meghallgatja a gyermeket, ösztönzi kérdések megfogalmazására, a válaszokban igényességre törekszik. Figyelemmel kíséri a gyermek metakommunikációját, egyszerű jelbeszédét. Olyan helyzetet teremt, ami lehetőséget biztosít a kommunikációra, párbeszédre, önkifejezésre. Élmények felelevenítésével növeli a gyermekek

beszédkedvét, érdeklődést mutat mondanivalójuk iránt. Segíti a bátortalanok megszólalását (dramatikus játék, báb segítségével). A meghitt beszélgetések megerősítik a gyermekek **interaktív kommunikációs** aktivitását, beszélő kedvét. Az óvodapedagógus szókapcsolatait, mimikáját, gesztusait, hanglejtését, hangsúlyozását, hangerejét, hangszínét legyen minta a gyermek számára. Anyanyelvi játékok kezdeményezésével fejleszti az artikulációt, a szókincset és a kifejezőkészséget. Az óvodapedagógus az óvodai élet során a gyermekek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatait, ismereteit rendszerezi, bővíti, s alkalmat ad a gyakorlásra. Kerüli a túlzott szóbeli magyarázatot.

Meglévő ismeretekre, tapasztalatokra és élményekre építve biztosítja a gyerekeknek a változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül tapasztalatokat szerezhetnek az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről. Épít a gyermeki kíváncsiságra, egyéni érdeklődésre, utánzási kedvére, felkelti a gyermekek érdeklődését, tanulási vágyát. A tapasztalatok folyamatos feldolgozásával elősegíti az egyszerű gondolkodási műveletek - ok-okozati összefüggések, problémamegoldó képesség - fejlődését.

A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Helyesen, tisztán, érthetően, folyamatosan, összetett mondatokban beszél.
- Bátran, szívesen beszél, kommunikál társaival és a felnőttekkel.
- Gondolatait, érzelmeit életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal képes kifejezni.
- Szükség szerint bátran kérdez, kérdésekre válaszol.
- Érdeklődő, kíváncsi, motiválható.
- Életkorának megfelelő érzékeléssel, észleléssel, emlékezettel, figyelemmel, alkotóképességgel, kreativitással, képzelettel, logikai és problémamegoldó képességekkel rendelkezik.

V. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGKERETE: NÉPHAGYOMÁNY ŐRZÉS, JELES NAPOK

Célunk:

- A gyermekek kultúrtörténeti ismereteinek bővítése.
- Olyan magatartásformák kialakításának elősegítése, amelyek meghatározóak a felnőtté válás során – különös tekintettel a hagyományok tiszteletére, a népi kultúra és nemzeti értékek megbecsülésére.
- A nemzeti öntudat erősítése, valamint érzelmi kötődés kialakítása a helyi értékekhez.

- A népszokások hiteles, hagyományhű bemutatása a gyermekek számára.
- A jeles napok és népi szokások megismertetésével segítséget nyújtani a gyermekeknek abban, hogy felismerjék a hétköznapi és ünnepnapok közötti különbséget, és átéljék az ünnepi alkalmak sajátos hangulatát.

Feladatunk:

- A néphagyományok értékeinek megőrzése, tovább éltetése az óvodai nevelés során.
- A népi kultúra – különösen a népi gyermekjátékok, mondókák, dalok, kézműves technikák – megismertetése a gyermekekkel.
- Hazánk, valamint lakóhelyünk hagyományainak, népszokásainak bemutatása, helyi értékeink közvetítése.
- Az adott ünnepekhez, jeles napokhoz kapcsolódó népi időjósítások játékos, élményszerű feldolgozása.
- A gyermekek figyelmének ráirányítása szülőföldjük és közvetlen környezetük szépségeire, értékeire, ezzel is erősítve bennük az érzelmi kötődést, lokálpatriotizmust.

Az óvodapedagógus tudatosan beépíti a kisgyermekek nevelésébe mindazon értékeket, amelyek megőrzésre méltóak, és hozzájárulnak nemzeti identitásuk, hagyománytiszteletük megalapozásához. Ismer és alkalmaz a nevelési gyakorlatban számos népi játékot, népmesét, népdalt és mondókát, amelyeket nemcsak tervezett foglalkozások, hanem a szabad játékidő alatt is örömmel közvetít a gyermekek felé. Így a hagyományörzés természetes módon, élményszerűen és életkornak megfelelően épül be a mindennapi óvodai életbe.

a) A néphagyományörzés tartalma

- **Verselés, mesélés:** népmesék, ölbeli játékok mondókák, közmondások, rigmusok, időjósítások, névcsúfolók, találós kérdések.
- **Ének, zene, énekes játék, gyermektánc:** mondókák, énekes játékok, népi játékok, népdalok, hangszeres népzene.
- **Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka:** fonások, szövések, gyöngyfüzés, mézeskalácssütés.
- **Külső világ tevékeny megismerése:** jeles napok, népi jósítások, találós kérdések, népszokások.
- **Mozgás:** ügyességi és sportjátékok

b) Az óvodánkban megtartott jeles napok

Az ünnepekre való készülődés folyamatában kiemelt szerepet kap az együtt játszás és közös tevékenykedés, amely önmagában is az ünnepi élmény részét képezi. Intézményünk szemlélete szerint az ünnepi alkalmak nem lehetnek erőltetettek, előre betanított formákra szorítkozó események, hanem elsősorban a gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodó, derűs hangulatú, felszabadult együttlétek kell, hogy legyenek.

Az ünnepségek megszervezése tagóintézményekben, illetve csoportonként eltérhet, igazodva a helyi sajátosságokhoz és az adott közösség igényeihez. Az óvodapedagógusok az ünneplés formáját minden esetben a csoportjuk életkori és egyéni sajátosságainak figyelembevételével határozzák meg, biztosítva ezzel az élményközpontú, gyermekekhez méltó ünnepi megemlékezést.

Az őszi jeles napjai:

- Mihály napi vásár

A téli jeles napjai:

- Mikulásvárás
- Luca nap
- Karácsonyvárás
- Farsang

A tavaszi jeles napjai:

- Március 15.
- Húsvét
- Anyák napja
- Pünkösöd
- Egy környezetvédelmi világnap megünneplése

Hagyományos ünnepeink, rendezvényeink:

- Gyermeknap
- Évet lezáró családi délután csoportonként
- Nagycsoportosok búcsúzása tagintézmény szinten
- Családi délután (egészségnap, sportnap, barkács délután stb.) óvoda szinten

Művészeti rendezvények:

- Évente két zenei koncert és két ovi-galéria

VI. AZ ÓVODAI ÉLET TEVÉKENYSÉGI FORMÁI

VI.1. Játék

VI.1.A Játék fogalma

A játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék szabad képzettársításokat követő szabad játékfolyamat, a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete, amelynek **minden nap, visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul** ki kell elégülnie. A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékban tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő élményt adó tevékenységgé. A játékon keresztül tapasztalja meg a körülötte lévő világ sokszínűségét, szerzi ismereteit, tanul, örömhöz, sikerélményhez jut. A játék a gyermek számára a legfőbb élményforrás, ugyanakkor a személyiség fejlesztésének színtere, a tanulás, a készség- és képességfejlesztés leghatékonyabb módja.

Előtérbe kell helyeznünk a szabad játék túlsúlyának érvényesülését, mely során lehetősége nyílik a gyermeknek a tapasztalatszerzésre. Életük kellemesebb mozzanatait újra átélhetik, kielégítetlen vágyaik beteljesülhetnek, félelmeik, szorongásaik, sérelmeik oldódhatnak. A feszültségoldás és az ebből fakadó öröm segíti lelki békéjük megteremtését, belső harmóniájuk, nyugalma kialakulását. A játékban társas magatartásokat, szokásokat tanulnak meg /együttműködés, alkalmazkodás, probléma megoldás/, anyanyelvüket is egyre árnyaltabban, gazdagabban használják. Azzal, hogy a játék során kielégítjük igényeiket, szükségleteiket, az egyre fejlettebb szintű játék lehetőségét biztosítjuk /empátia, magabiztosság, önbecsülés, másik elismerése/. A játékban megtanulják a társadalmi érintkezés kultúráinkban kialakult formáit.

A játékban megismerhetjük a gyermekek adottságait, jellemvonásait, ismereteik gyarapodását, mindennapi élményeik feldolgozását, társas kapcsolataikat, érzelmeiket.

Célunk:

- a gyermekek szabad képzettársításának elősegítése,
- a gyermekek egyéni vágyainak kibontakoztatása,
- a gyermekek személyiségfejlesztésének és képességfejlesztésének megvalósítása.

Feladatunk:

- a játékhoz szükséges feltételek biztosítása (megfelelő légkör, hely, idő, eszköz),
- élményszerző lehetőségek biztosítása a különböző játékfajtákhoz,

- a gyermeki önállóság tiszteletben tartása, a szabad játék védelme,
- a 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának és minőségének gazdagítása, a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével,
- a gyermekek beszédkészségének és társas kapcsolatainak fejlesztése a játékban,
- a konfliktusok önálló megoldására törekdtetés,
- a játék „eredményeire”, megóvására nevel,
- szülői értekezleteken és fogadóórákon javaslatok megfogalmazása az egyes játékfajták otthoni megvalósítására.

VI.1.B: Játékhoz szükséges feltételek

a. Objektív feltételek

A különböző típusú játékokhoz szükséges hely biztosítása

Az óvodapedagógus a játékhoz megfelelő helyet, egyszerű, alakítható berendezési tárgyakat, többféle állandó és variálható, illetve elkülönített „kuckót” biztosít. Segítségével vagy önállóan alakítják ki a gyermekek a játékhoz megfelelő helyet. A csoportszobákban a különböző tevékenységeknek a következő tereket alakítja ki: **mesesarok** (dramatizálás és a bábozás helye, zenei játékhoz a dallam-, és ritmushangszerek, hívóképek), **alkotó tér, építőszőnyeg, babaszoba, konstrukciós játékok helye, (), projektter** (a tapasztalatszerzések során gyűjtött kincsek), ahol a gyermekek egymás zavarása nélkül egyedül vagy együttműködve tevékenykedhetnek. A rajzolásnak, festésnek, szövésnek, tárgykészítő népi játékoknak állandó helyet biztosít, mely játékidőben a gyermekek rendelkezésére áll.

A gyermekek játéktere lényegesen megnövekszik az udvaron, ezért arra ösztönzi őket, hogy odakint minél több mozgásos tevékenységet végezzenek.

A játékhoz szükséges idő

A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenlétével biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Mindezt feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszásával, támogató, ösztönző, magatartásával éri el. Előtérbe helyezi a **szabadjáték túlsúlyának** érvényesülését. A játék a napirendben hangsúlyos szerepet foglal el, ez az időbeosztásban is megmutatkozik.

Törekszik arra, hogy minél több időt töltsenek gyermekeink udvari játéktevékenységgel.

Játékeszközök biztosítása

Az óvodapedagógus olyan eszközöket biztosít, amelyek ízlésesek, praktikusak, sokféle játékfajtára ösztönöznek, ötletesek, elindítják a gyermeki fantáziát. A gyermeki fejlődés folyamán változó játékformák megfelelő játékeszközöket igényelnek. Minden játékfajtaához eszközöket kínál, valamint lehetőséget teremt a gyermekeknek játékeszközök és kellékek készítésére. Ösztönzi a gyerekeket az újrahasznosított anyagokból készült játékeszközökkel való tevékenykedésre, a természetben gyűjtött termések játékban való felhasználására. Az eszközöket a gyermekek számára hozzáférhető módon, biztonságukra figyelve helyezi el. A gyermekek nagymozgását az udvari játékok elégítik ki. Ha az időjárás megengedi, az udvaron barkácsolhatnak, rajzolhatnak, festhetnek.

b. Szubjektív feltételek

Az óvodapedagógus a játékhoz szükséges **nyugodt, bizalmat sugárzó és biztonságot nyújtó légkör** kialakítására és fenntartására törekszik, amelyben a gyermek jól érzi magát. Szabadon eldöntheti, hogy kivel játszik, milyen játékot választ, milyen eszközökkel, hol és mennyi ideig játszik. A játékos, kreatív légkör biztosításával segíti a gyermekek ötleteinek szabad áramlását, a másik meghallgatását, az alkotó együttműködés kialakulását. A csoportban annyi szabályt vezet csak be, amely segíti a rugalmas, oldott légkör fenntartását, a szabad játékot, az elképzelések valóra váltását.

Az óvodapedagógus játéksegítő, játékírányító metódusainak alkalmazása

Az óvodapedagógus játéksegítő metódusai szituáció függőek. A gyermekek nyugodt játéka esetén, vagy ha érezhető, hogy a gyermekek problémamegoldóak, az óvodapedagógus irányítása legyen játékot követő, szemlélő, hagyja a gyermekeket cselekedni.

Feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszással, támogató, motiváló, ösztönző magatartásával, indirekt reakcióival éri el, hogy a játék elmélyült, élményszerű és fejlesztő legyen.

Három éves kortól kezdve a gyermek fokozottan igényli a felnőttel való közös játékot, amely biztonságot nyújt, irányt mutat és megerősítést ad számára a világ megismerésében. Ugyanakkor alapvető fontosságú, hogy a felnőtt teret adjon a gyermek önálló kezdeményezéseinek, szabad választásainak.

A játékon belüli öntevékenység biztosítja leginkább azt, hogy a gyermek saját tempójában és érdeklődési körének megfelelően bontakoztathassa ki személyiségét. Ez a fajta önirányított tevékenység ad lehetőséget arra, hogy a gyermek saját élményein, próbálkozásain keresztül alakítsa ki azokat a motívumokat, képességeket és készségeket, amelyek az önfejlődést és önfejlesztést megalapozzák. A játék tehát nem csupán örömforrás, hanem a személyiségfejlődés egyik legfontosabb színtere.

Az óvodáskorú gyerekek játékaik sokféle formában jelennek meg, és a játék típusai alapvetően segítik őket a szociális, érzelmi, kognitív és fizikai fejlődésükben. Az óvodáskorú gyerekek főbb játékfajtái közé tartoznak:

Gyakorló játék:

Az óvodás gyermek játékában természetes módon keverednek a különböző játékfajták, ezek között kiemelt szerepet kap a gyakorlójáték. Ez a játékforma a korai manipulációs tevékenységek folytatásaként jelenik meg, például tárgyak rakosgatásában, építésében, alakításában. A gyakorlójáték az óvodai nevelés egyik alapvető eszköze, amely során a gyermekek a mindennapi élethez szükséges készségeket, képességeket sajátítják el.

A gyakorlójáték:

- fejleszti a **finommotorikát**, a **mozgáskoordinációt**,
- hozzájárul a **kognitív képességek** (figyelem, emlékezet, gondolkodás) fejlődéséhez,
- támogatja a **szociális kompetenciák** (együttműködés, szabálykövetés, kommunikáció) kialakulását.

Az óvodapedagógus feladata, hogy a gyakorlójátékhoz olyan eszközöket biztosítson (pl. építőjátékok, különböző formák, méretek, anyagok), amelyek lehetőséget teremtenek a gyermekek sokoldalú fejlődésére. Bár a gyakorlójáték alapvetően szabad tevékenység, a pedagógus szerepe irányító és támogató: szükség esetén segítséget nyújt, ötleteket ad, új nézőpontokat kínál.

A játék megfigyelése lehetőséget teremt a pedagógus számára arra, hogy feltérképezze a gyermekek fejlettségi szintjét, felismerje a fejlődési igényeket, és ennek megfelelően új játékeszközöket, feladatokat vagy élményeket vezessen be.

Például: ha a gyermekek építőjátékokkal játszanak, a pedagógus ösztönözheti őket arra, hogy az építményekhez történeteket kapcsoljanak, ezáltal bővítve a játék kognitív és kreatív tartalmát.

Szerepjáték:

A szerepjáték már a korai óvodáskorban megjelenhet, és kiemelt jelentőséggel bír a gyermek szociális, érzelmi és kommunikációs fejlődésében. E játékforma lehetőséget ad a gyermek számára, hogy különböző szerepekbe helyezkedve dolgozza fel élményeit, tapasztalatait, valamint gyakorolja a társas kapcsolatok alapvető szabályait.

Az óvodapedagógus feladata nemcsak a szerepjátékhoz szükséges megfelelő **helyszín, időkeret és eszközök** biztosítása, hanem a gyermekek játékának **támogató kísérése és tudatos segítése** is.

A pedagógus szerepe a szerepjáték során:

- **Kezdeményezés segítése:** ötleteket ad a játék elindításához (pl. történet, szereplők, helyszín),

ha a gyermekeknek erre szükségük van.

- **Aktív megfigyelés:** figyelemmel kíséri a játék alakulását, hogy felismerje, mikor van szükség támogatásra vagy irányításra.
- **Beavatkozás, ha szükséges:** segíti azokat a gyermekeket, akik nem találják a helyüket a játékban, elősegítve az elfogadást, a csoportba való beilleszkedést.
- **Ösztönzés a kreativitásra:** bátorítja a gyermekeket, hogy saját maguk alkossanak történeteket, szereplőket, helyzeteket, és szabadon fejezzék ki ötleteiket, érzéseiket.
- **Fejlesztési lehetőségek biztosítása:** a pedagógus olyan helyzeteket teremt, amelyek új szerepek kipróbálására, problémamegoldásra és együttműködésre ösztönöznek.

A szerepjáték során a gyermek képzelete, szókinccse, érzelmi kifejezőkészsége és társas kapcsolódási képessége egyaránt fejlődik. Ezért elengedhetetlen, hogy a pedagógus tudatos jelenléttel, de a gyermek önállóságát tiszteletben tartva kísérelje ezt a folyamatot.

Konstruáló játék

A konstruáló játék a gyermekek kognitív, motorikus és szociális fejlődésének egyik kiemelt területe. Az óvodapedagógus feladata, hogy támogassa a gyermekek alkotó tevékenységét, miközben biztosítja a szabad önkifejezés és kreativitás lehetőségét.

A pedagógus szerepe a konstruáló játékban:

- **Kezdeményezés segítése:** ötletadással támogatja a játék elindítását, ugyanakkor ösztönzi a gyermekeket saját elképzeléseik megvalósítására.
- **Támogató jelenlét:** ha a gyermekek elakadnak, kérdésekkel, irányított gondolatokkal segíti őket a megoldás keresésében, alternatív lehetőségek felfedezésében.
- **Finommotorika fejlesztése:** a kisebb tárgyak manipulálása során fejlődik a kézügyesség. A pedagógus egyéni szükséglet szerint célzott gyakorlatokat kínál a finommotorika erősítésére.
- **Matematikai és logikai képességek támogatása:** a játék során fejlődik a térbeli tájékozódás, az arány- és formaérzék, valamint a rendszerező gondolkodás. A pedagógus segít megérteni az építőelemek működését, azok összekapcsolási lehetőségeit, stabilitását.
- **Szociális készségek fejlesztése:** közös építkezés során fejlődik az együttműködés, a kommunikáció, a szerepvállalás képessége.

A konstruáló játék tehát komplex módon járul hozzá a gyermek fejlődéséhez, miközben örömteli és önálló alkotó tevékenységre ad lehetőséget.

Szabályjáték

A szabályjátékok kiemelkedő szerepet töltenek be a gyermekek társas, kognitív és érzelmi fejlődésében. Az óvodai környezetben ezek a játékok elősegítik a közösségi normák elsajátítását, az együttműködés gyakorlását, a problémamegoldó gondolkodás fejlődését, valamint a győzelem és vereség feldolgozását.

A szabályjátékok típusai lehetnek:

- társasjátékok,
- kártyajátékok,
- sport- és mozgásos játékok,
- közösen játszható kooperatív játékok.

Az óvodapedagógus szerepe a szabályjáték során:

- **Játék előkészítése:** a játék kiválasztása a gyermekek életkori sajátosságainak, fejlettségi szintjének és érdeklődésének megfelelően. A szabályok ismertetése egyszerű, világos formában, a gyermekek kognitív szintjéhez igazítva.
- **Megértés biztosítása:** a pedagógus megbizonyosodik arról, hogy minden gyermek megértette a játék menetét és szabályait.
- **Játék támogatása:** a játék során segíti a szabályok betartását, közbelép, ha szükséges, és elősegíti a konstruktív együttműködést.
- **Versenyszellem kezelése:** segít abban, hogy a gyermekek elfogadják a győzelmet és a vereséget, erősítve ezzel az érzelmi rugalmasságot és az önszabályozás képességét.
- **Konfliktuskezelés:** támogatja a gyermekeket abban, hogy a játék közben felmerülő nézeteltéréseket önállóan, de kulturált módon oldják meg, tisztelettel kommunikálva egymással.
- **Feldolgozás, reflektálás:** beszélgetést kezdeményez a játékélményekről, a tapasztalt érzésekről, a tanulságokról – elősegítve ezzel a gyermekek önismereti fejlődését és szociális érzékenységének kialakulását.

A szabályjátékok strukturált, mégis élményszerű keretet biztosítanak a tanuláshoz és a személyiség fejlődéséhez, így meghatározó elemei az óvodai nevelési gyakorlatnak.

VI.1. A fejlődés várható jellemzői az óvodáskor végére:

- Alkotásaiban törekszik az elképzelt modell egyre pontosabb megvalósítására, eredménycentrikusabbá válik, nő az önmagával szembeni igényessége.
- Játékában domináns szerepet kap a **szimbolikus játék** és a **szabályjáték**; képes

ezekben aktívan részt venni és azokat kreatívan alakítani.

- **Konstruáló játék** során épít, szerel, szerkeszt, játékszereket alkot különféle játékelemekből.
- Alkalmazkodik a közös játék szabályaihoz, elfogadja a közösség által kialakított kereteket.
- Képes **játszótársai elgondolásait elfogadni**, az együttműködés válik jellemzővé viselkedésére.
- Felelősséget vállal a közös játékeszközökért, azok állapotára **vigyáz**.
- Konfliktushelyzetekben egyre gyakrabban alkalmaz konstruktív megoldásokat, törekszik a megegyezésre.

VI.2. Verselés, mesélés

A mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. A mondókák, dúdolók, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.

A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi – a klasszikus és kortárs irodalmi műveknek, valamint más népek, nemzetiségek meséinek egyaránt helye van.

A művek megválasztásában érvényesül a pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudatosság. A mesélés a vegyes csoportban frontálisan működik. Ezt figyelembe véve mindhárom korcsoportnak megfelelő mesét választ az éves tananyagba – egyszer rövidebb, egyszerűbb cselekményű állatmesét, másszor pedig bonyolultabb történetű népmesét. Kezdetekben olyan mesét választ, melyek cselekménye egyszerű, érthető, és ritmikus ismétlődések vannak benne, rövid állatmesék, láncmesék. Ezt követik a többfázisos szerkezetű állatmesék, népmesék, dramatikus, realiztikus mesék. Itt már helyet kapnak a mai magyar írók modern meséi és magyar klasszikusok is. A későbbiekben a gyermekek mesetárába az állatmeséken és a cselekményesebb népmeséken kívül már beépülnek a novellisztikus, realiztikus meséken át a klasszikus tündérmesék, tréfás mesék és műmesék. Folytatásos mesét főképp a délutáni pihenés alatt olvas a gyermekeknek.

Célunk:

- a gyermekek érzelmi, esztétikai, értelmi és erkölcsi fejlődésének elősegítése,
- a pozitív személyiségjegyek megalapozása meseélményekkel,
- a mesék mágikussága, a csodás meseélmények, a versek rímeinek csengése, zeneisége, valamint a mesék feldolgozása során irodalmi élmény nyújtása,
- a mindennapi meséléssel a gyermekek lelki nyugalmának elősegítése

Feladatunk:

- a mesélés verselés feltételeinek megteremtése,
- életkornak és érdeklődésnek megfelelő irodalmi művek – népi, klasszikus, kortárs anyag – kiválasztása, igényes összeállítása,
- verselés, mesélés, dramatizálás, bábozás és dramatikus játéktevékenységek szervezése, a gyermekek nyelvi képességének fejlesztése.

A feltételek megteremtése

A meséléshez és verseléshez nyugalomra és viszonylagos csendre van szükség, melyhez az óvodapedagógus megteremti a miliőt. A heti rendben meghatározottak szerint időt biztosít a tevékenység változatos és élményszerű megvalósítására.

VI.2.1. Mesélés

A meséléshez az óvodapedagógus állandó helyet biztosít (esztétikus mesetér), ahol elhelyezi a meséléshez, dramatikus játékhoz, bábozáshoz szükséges eszközöket, kellékeket (puha párnák, CD lejátszó, mesegyertya, meseláda, bábtartók, különböző típusú bábok, bábparaván, átváltozáshoz szükséges kellékek, szeretetbáb).

Csoportszinten kialakítja a **meséhez hívás szokásrendszerét**. Ez történhet zenei szignállal, mesepárnák előkészítésével, gyertyagyújtással, furulyaszóval, varázslattal stb. Csak akkor kezdi el a mesét, amikor már minden gyermek elhelyezkedett, ügyel a szemkontaktus tartására. A mese és vers előadását metakommunikációval gazdagítja. A mesékhez szimbólumképet készít, melyet a mesetérben helyez ki. Ez segíti a mesék felidézését.

A vers, mese, dramatikus játékokhoz, csak olyan kellékeket használ, amelyek elősegítik a képzeleti dolgok előhívását, és a meséhez való erős kötődés kialakulását.

Rövid, improvizált jelenetek bemutatásával, meséken, párbeszédeken keresztül ismerteti meg a gyermekeket a bábokkal. A bábok számát fokozatosan növelheti. A mesehallgatás élményét kiegészítő eszközökkel növeli (zörejhangok, hangszerek, különböző bábok, textíliák).

A mesélés javasolt módja:

Az előszavas mesélés különösen alkalmas az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképének alakítására. A mesélés történhet heti vagy kéthetes ciklusban. Az ünnepekhez, néphagyományokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó meséket heti rendszerben meséli.

A kéthetes ciklusban történő mesélés első héten az óvodapedagógus kihelyezi a mese szimbólum képét a mesetérbe, majd a mese jellegétől függően először szöveghűen, majd előszavas meséléssel juttatja mesei élményhez a gyermekeket:

- magára öltheti a mese egy szereplőjére utaló ruhadarabot,
- előadhatja 1-2 bábbal (pozitív- negatív hős megjelenítésével).
- A gyermekek a mese párbeszédesei részleteibe bekapcsolódhatnak, az óvodapedagógus a gyermekekkel együtt mondja interaktív módon, és mozgással is próbálja kifejezni a mondanivalót.

A második héten az óvodapedagógus feldolgozza a mesét (a csoport fejlettségi szintjének megfelelő játékok, drámapedagógiai módszerek segítségével).

Ötletek a mese feldolgozásához:

- a gyermekekkel együtt a mese egy jelenetét, hangulatát, a szereplők érzésvilágát némajátékkal megeleveníti, kijelöli a helyszíneket, meghatározza a jelenetek sorrendjét,
- a némajátékot zenei és látványelemekkel gazdagítja,
- meseszereplőket választ: ki mi szeretne lenni, szabad választással kiosztja a szerepeket, ügyelve arra, hogy minden gyermek szerephez jusson,
- a mesei párbeszédesei többszöri eljátszása,
- a mese egy jelenetének vagy az egész mesének az eljátszása,
- Igaz/hamis állításáról döntenek a gyerekek,
- a gyermekek megpróbálják a mese önálló befejezését,
- a gyermekek önállóan is előadhatják a mesét

VI.2.2. Verselés

Az óvodába kerülő gyermekek első igazi élményei a mondókákhoz, ölbeli játékokhoz kapcsolódnak. Ez a versélmény kiegészül a **saját jeléhez kapcsolódó mondókával**. A népi mondókákhoz kapcsolódó mozdulatok, játékok nagy örömet jelentenek a gyermekeknek, mert a felnőtt ölében, testmelegében teljes biztonságérzetben hallgathatják azokat. Ez az ölbeli élmény sokat jelent a gyermek és a felnőtt érzelmi egymásra találásában. Minél több lehetőséget

teremt a vidám rímek korai megkedveltetésére. Sokszor ismételt együtt a gyermekekkel állathívogatókat, ringatókat, kiolvasókat. Ügyel a szavak gondos, tiszta kiejtésére és az értelemeszerű hangsúlyra.

A vers bemutatása frontálisan történik, csendben, nyugodt körülmények között. Kihasználjuk a spontán lehetőségeket a vers bemutatására és gyakorlására. A vers tanítását és gyakorlását kisebb csoportokban végzi, de lehetőséget biztosít az egyéni versmondásra, figyelembe véve a gyermekek egyéni sajátosságait. A versek megismertetéséhez, ismétléséhez, gyakorlásához hívóképeket használ, mely segíti az adott vers előhívását, felidézését. Ezen képeket a gyermekek bármikor elővehetnek a szabadjáték során is, és azt szabadon gyakorolhatják, előadhatják. Lehetőséget biztosít a gyermekeknek a verseskönyv szabad lapozgatására, önkéntes gyakorlásra. Ebben szükség szerint az óvónő is részt vesz. A korábban tanult versek, mondókák és énekek felidézése és gyakorlása segíti a gyermekek hosszú távú memóriájának a fejlődését.

A könyvek megszerettetése érdekében a gyermekek leporellókat és színes képeskönyveket lapozgathatnak.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Szívesen ismételteti a verseket, rímeket.
- Várja és igényli a mesehallgatást.
- Képes nyugodtan ülni, türelmesen figyelemmel kísérni a mesei rituálét.
- Szívesen mesél, bábozik, dramatizál a saját és társai szórakoztatására.
- Képes meséket, történeteket kitalálni.
- Vállalkozik a mesék, versek és mondókák elmondására.
- Képes szerepet vállalni ötleteit megosztani, megvalósítani a mesedramatizálásban
- Ismeri a meséhez tartozó hívóképeket.
- Türelmesen teret ad társai mesében való kibontakozásának

VI.3. Ének, zene, népi játék, tánc

Célunk:

- az élményt nyújtó közös ének- zenei tevékenységek során a dallam, a ritmus, a mozgás szépségének felfedeztetése,
- a közös éneklés, közös énekes játék örömeinek megéreztetése, zenei ízlésük és az esztétikai

fogékonyságuk formálása,

- a népi játékok és hagyományok megismertetése,
- a gyermekek művészeti fogékonyságának fejlesztése a zenehallgatási lehetőségek által (élő előadás, hangszeres játék, igényesen kiválasztott hangfelvételek)

Feladatunk:

- a felhasznált zenei anyag igényes, életkornak, és az adott csoport készség szintjének megfelelő válogatása,
- 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes zenei tartalmak biztosítása,
- a tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása,
- a gyermekek nyelvi készség fejlesztése mondókákkal, gyermekdalokkal, gyermektáncokkal és zenei készségfejlesztő játékokkal,
- a gyermekek zenei készségeinek fejlesztése (egyenletes lüktetés, a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásuk alakítása,
- lehetőség biztosítása az éneklés, zenélés mindennapi tevékenységének gyakorlására,
- kiemelt figyelem fordítása a tehetséges gyermekek gondozására

a) A felhasznált zenei anyag igényes, életkornak, és az adott csoport képességszintjének megfelelő válogatása, a 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes zenei tartalmak biztosítása

Az óvodapedagógus a zenei anyag többségét a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez kapcsolódva választja. Felhasznál még művészi értékű, a magyar népzenei sajátosságokra épülő komponált gyermekdalokat is. A gyermekekkel olyan ölbeli játékokat (arc, - kéz, - ujj, - és lovagoltató játékok), mondókákat, népi énekes játékokat ismertet meg, amelyek a szereteteli kapcsolat, a biztonságérzet kialakításának egyik fontos eleme, és amelyet a testi kontaktussal, szemkontaktussal összekapcsolt zenei élménnyel valósít meg. A népi játék, gyermekdal, néptánc és a zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus figyelembe veszi a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.

Az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik a felnőtt minta spontán utánzásával. Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközlés eszközeivel, korosztályi sajátosságokra építve.

A 3-4 éves gyermekekkel megismertet 6-8 mondókát, ölbeli játékot és 8-10 énekes játékot, amelyet játékos mozdulatokkal, a felnőtt minta spontán utánzásával játszanak. Ezeket úgy válogatja,

hogy 2/4 üteműek legyenek, melyekben negyed és nyolcad ritmus is van. Ünnepek alkalmával egy-két műdalt is tanít. A gyermekekkel játékos módon gyakorolja a halk és hangos beszédet, mondókázást és énekelést. Megfigyelteti a csendet, a környezet hangjait és a dallamjátszó hangszerek hangszínét. Különböző mozdulatokkal érzékelteti az egyenletes lüktetést.

A **4-5 éves** gyermekekkel igény szerint ölbeli játékokat játszik. 4-8 motívumból álló énekes játékokat, műdalokat, 4-5 új mondókát, 10-12 új gyermekdalt tanít. Megismerteti a csigavonal, hullámvonal szerepcserére épülő játékokat. A dalok 2/4 üteműek és a negyed, nyolcad ritmusképpen túl már a szinkópa is megjelenhet.

Figyel arra, hogy a körjátékok között már megjelenjenek a szerepcserés, párválasztó, sorgyarapító játékok, valamint a gyermekek énekeljenek egyénileg, kisebb csoportokban, halkan-hangosan, magasan-mélyen. Kérdés-felelet játékot játszik változatos szövegekkel és ritmussal. Érzékelteti az egyenletes lüktetést, a motívumok hangsúlyát, és a mondókák, dalok ritmusát.

Az **5-6-7 éves** gyermekeket ösztönözi, hogy játszanak minél több ölbeli játékot a kisebbekkel. 4-7 új mondókát, kiolvasót, 12-15 új énekes játékot és 3-4 alkalomhoz illő műdalt tanít. Olyan dalokat válogat, amelyekben már szünet és szinkópa is előfordul. A nagyobb óvodásokkal bonyolultabb, szabálytartó játékokat is játszik (pl.: párcsere, kapus, hidas, sorgyarapító-fogyó játékok). Az énekes játékok mozgásanyagát egyszerű táncos lépésekkel variálja (gyermektánc). A gyermekek tiszta éneklését minél gyakoribb egyéni énekléssel segíti elő. A hallásfejlesztés kiegészül hangszínelismeréssel, tempóváltoztatással, dallambújtatással. A gyermekekkel megkülönbözteti az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát. Lehetőséget teremt a gyermekek zenei alkotókészségének kibontakoztatására (dallam- és ritmuskitalálás.) Az ügyesebb gyermekeknek lehetőséget ad arra, hogy a metallofont és /vagy a xilofont is kipróbálhassák.

Az óvodapedagógus a zenei élményt sokféle tevékenységhez komplex módon kapcsolja. A gyermektánc anyagát úgy válogatja, hogy azt elsősorban az énekes népi játékok alkossák (sorgyarapodó, kapus, páros, párválasztós). Egyszerű táncmozdulatok elsajátítására (forgás, sarokemelés, sarokkoppantás) ösztönözi a gyermekeket.

A **zenehallgatáshoz** olyan műveket választ, amelyek felkeltik a gyermek érdeklődését az értékes zene iránt. Érzelmi hatású dalokat, népdalokat énekel, hallgattat, melyben megjelennek a rokon- és más népek dalai is, valamint a magyar komponált műzene, altatódalok relaxációs zene és klasszikus műzene is. Az óvodapedagógus a zenehallgatási lehetőségeket kapcsolhatja a különböző tevékenységekhez, olyan helyzetekhez, szituációkhoz, ahova illik.

b) A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

A zenei nevelés szervezeti formája kötetlen és kötött jellegű. Az óvodapedagógus a képességfejlesztő játékokat mikro csoportos formában szervezi meg, lehetőleg várakozási idő nélkül.

A csoportszobában kialakításra kerül a zenei tér (hangszertároló polc, ritmus és dallam hangszerek, hangvilla, dobok, triangulum, ritmusbotok, metallofon, kasztanyetta, csengők) ahol lehetőséget ad újra játszani az átélt zenei készségfejlesztő játékokat. Minden csoport kialakítja szokásrendszerét (zenevonat, hívogató dal) a zenei készségfejlesztő játékokba hívását. Ezzel a munkaformával a gyermekek egyéni képességeit figyelembe véve eredményesebben tud fejleszteni. A kötött jellegű szervezett énekes játékokat lehetőség szerint az udvaron tartja meg. Az óvodapedagógus a gyermekjátékokhoz szimbólumképeket készít, amit a zenesarokban helyez el.

c) A gyermekek nyelvi képességének fejlesztése a mondókákkal, gyermekdalokkal és a zenei készségfejlesztő játékokkal.

A lelassított mondókák, énekek ismételtetésével segíti a helyes artikulációt, a szavak szép, pontos kiejtését. A mondókák, énekek szövegének hanglejtésével, ritmusával, hangerejének utánzásával érezteti meg a nyelv kifejező erejét, szépségét. Sokféle énekes játékkal bővíti a gyermekek szókincsét.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Szívesen játszik dalos, énekes játékokat, gyermektáncokat.
- Néhány dalt egyedül is el tud énekelni.
- Örömmel hallgat zenét.
- Meg tudja különböztetni a zenei fogalompárokat.
- Érzi az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- Felismer és megnevez 2-3 hangszert a hangja alapján.
- Egyszerű ritmushangszereket megszólaltat.
- Szeret dúdolgatni, énekelgetni.
- Képes kört alakítani és mozgása követi az ütemet.
- Ismer népszokásokhoz kapcsolódó énekeket, játékokat, rigmusokat.

VI.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Célunk:

- a gyermekek élmény- és fantáziavilágának képi, szabad önkifejezése,
- igény kialakítása az alkotásra, a környezet esztétikus alakítására, esztétikus élmények befogadására,
- a gyermekek tér-forma és szín képzeleinek gazdagítása; a szép iránti nyitottságuk, esztétikai érzékenységük alakítása,
- ismerkedés népművészeti és műalkotásokkal, művészeti élményekkel.

Feladatunk:

- a gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése,
- a gyermekek megismertetése az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás, kézimunka technikai alapelemeivel és eljárásaival,
- a 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó-alakító tevékenységek tartalmának differenciálása,
- párhuzamosan végezhető tevékenységek biztosítása.
- a tevékenységek differenciált szervezeti formáinak biztosítása.
- kiemelt figyelem fordítása a tehetség gondozására

a) A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek megteremtése

Az óvodapedagógus az esztétikus tárgyi környezet biztosítása mellett kialakítja a megfelelő helyet az alkotó-alakító tevékenységekhez. A munkaasztalt úgy helyezi el, hogy a gyermekek kényelmesen elférjenek. A közelben lévő polcokon különféle, az alkotáshoz megfelelő méretű, minőségű alkotóeszközöket helyez el (különböző méretű és színű papírok, rajzoláshoz és festéshez szükséges eszközök, ollók, ragasztók, gyurma, szövőkeret, szarvacska), biztosítja a szabad hozzáférést, szem előtt tartva a technikák biztonságos alkalmazását. Biztonságos kezelésük érdekében egyenként megismerteti a gyermekekkel az eszközök helyes használatát.

Törekedni kell a gyermeki alkotások az óvodában és egyéb közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására. A csoportszobában található a **minigaléria**, ahová a gyermekek alkotásait elhelyezi, majd közösen gyönyörködnek benne. Minden nap lehetőséget biztosít játékidőben a **szabad önkifejezésre** (rajzolás, gyurmázás, építés), felkelti a gyermekek

alkotó kedvét. Ha a tevékenység megszakad, lehetőséget kapnak a gyerekek a folytatásra, befejezésre.

Az **ovi-galériáiban évente két alkalommal, elsősorban helyi művész munkáiból** kiállítást szervez. A kiállítást kisebb csoportokban megtekinti a gyermekekkel, sok új megfigyeléssel gazdagítja a gyermekek vizuális látását.

b) A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó-alakító tevékenységek tartalmának differenciálása

A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Az ábrázolás különböző fajtái: a rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézimunka, a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés fontos része a gyermeki személyiség fejlesztésének. A tevékenységek a képalakítás, a plasztika és az építés köré rendelhetők. Ezek ne különüljenek el élesen egymástól. Maga a tevékenység öröme a fontos.

Az óvodapedagógus a **3-4 éves** gyermekek számára lehetővé teszi, hogy játszva ismerkedjenek meg anyagokkal, eszközökkel és a technikákkal. Együttesen gyönyörködnek a saját és mások alkotásaiban, a mű- és népművészeti szépségekben. A képalakító tevékenységek technikáját, eszközeit a gyermekek egyéni fejlettségéhez igazítja. Nincs tervezett téma a szándéktalan firka időszakában. Lehetőséget biztosít képalakításra zsírkrétával, festéssel, papírragasztással, nyomattal különböző felületekre (papírra, homokba, agyagba stb.). A plasztikai alakítás során a gyermekekkel megismerteti az anyagok alakíthatóságát (nyomkodás, gyurkálás, gömbölyítés, simítás, sodrás, mélyítés) gyurmázással, lisztgyurmázással. Az építés során megismerteti a különböző tárgyak formáival, alakzataival.

Bővíti a **4-5 éves** gyermekek alkotó-alakító tevékenységét. A megjelenő szándékos képalakító tevékenységüket segíti az élményeikhez kapcsolódó témákkal, technikákkal különböző anyagokból. Megjelenik az ember, a környezet, a tárgyak ábrázolása saját elképzeléseik alapján. Az óvodapedagógus a rajzok finomabb kidolgozásához vékony ceruzát, zsírkrétát, filctollat, különböző vastagságú ecseteket biztosít.

Plasztikai munkájuk során ösztönzi a gyermekeket a formák létrehozására, valamint játékuhoz kellékek, alkalmi ajándéktárgyak készítésére.

Az **építés** során segíti, hogy a gyermekek saját elképzelésük szerint alakíthassák a teret, melyhez a terem berendezési tárgyait, eszközeit használhatják.

Az **5-6-7 éveseket** ösztönzi a közös kompozíciók létrehozására, együttes alkotásra.

Élmények biztosításával elősegíti, hogy a **képalakítás** során megjelenjenek a saját

tapasztalatok, a mozgás, a cselekvések ábrázolásai. Lehetővé teszi, hogy a gyermekek egyéni módon jelenítsék meg a formákat, és minél eredetibb megoldásokat és színeket használjanak.

A **plasztikai** munka során támogatja a közös térbeli többalakos kompozíció, egy-egy mesejelenet, élethelyzet készítését. **Kézimunka:** A mindennapi alkotó tevékenységek során biztosítja, hogy a gyermekek egyénileg dolgozzanak szövőkereten, szarvacskán. Megismerteti a varrás-öltögetés módját.

Ösztönzi a gyermekeket, hogy a tanult technikák felhasználásával alkossanak, ajándékokat készítsenek (ünnepekhez kötötten szüleinek, társaiknak). Segíti a játékok, bábok, játékkellékek elkészítését. A szülők bevonásával gyűjti az alkotó-alakító munkához szükséges anyagokat. szem előtt tartva az újra hasznosításban rejlő lehetőségeket.

Segíti a gyermekeket abban, hogy az **építés** során nagyobb méretű elemekből, térben állítsanak össze formákat, a drámajátékhoz egyszerű díszletet. Lehetőség szerint biztosítja a több napon át tartó építés lehetőségét.

c) A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

Az alkotó-alakító tevékenységek a mindennapi játékban jelen vannak, beépülnek. Az óvodapedagógus egy héten egyszer tudatosan irányított mikro csoportos, kötetlen formájú tevékenységet szervez. **Egy témához két technikát;** illetve **egy technikához két témát** ajánl fel a gyermekek sajátosságainak és képességeinek figyelembevételével. Lehetőséget biztosít a gyermeki produktumok rendezvényeken, pályázatokon való bemutatására, ezzel a tehetségek bátorítására.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Fantáziadúsan, egyéni módon jeleníti meg élményeit, elképzeléseit.
- Alkotásaira jellemző a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.
- Tud örülni a saját és a közösen elkészített kompozíciónak.
- Változatos vizuális technikákat alkalmaz.
- Az alkotáshoz szükséges eszközöket helyesen használja (ceruza, ecset, olló, szövőkeret, körmöcske).
- Téralakításban, építésben ötletes, együttműködő.
- Rácsodálkozik a látványra, tud gyönyörködni benne.

VI.5. Mindennapos mozgás

Célunk:

- a gyermekek mozgásszükségletének kielégítése,
- a gyermekek természetes, esztétikus, összerendezett, harmonikus mozgásának alakítása, testi képességeinek fejlesztése játékos formában,
- a gyermekek tájékozódásának, alkalmazkodó képességének, valamint a személyiség akarati tényezőinek fejlesztése úgy, hogy megmaradjon a gyermekek szabad mozgáskedve.

Feladatunk:

- 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása,
- különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgás-szükségletének differenciált kielégítése érdekében,
- a gyermeki szervezet növekedésének, teherbíró és ellenálló képességének fejlesztése,
- esztétikus mozgás-modell nyújtása,
- a mozgás nyelvi kifejezőeszközeinek fejlesztése.

a) 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása

A zene, mozgás, fantáziajátékok komplexitásából épül fel a mozgástevékenység. Az óvodapedagógus mindenki számára hozzáférhetővé teszi a tevékenységet, mely mozgásutánzáson alapul. A gyermekek nagymozgásának (járás, futás, kúszás, mászás) fejlesztését az óvoda udvarán is biztosítja, ahol különféle mozgásfejlesztő eszközök állnak a gyermekek rendelkezésére. A szabad mozgással gyakorlási lehetőséget nyújt az irányított mozgástevékenység alatt megismert mozgásformák gyakorlására. A mozgásos tevékenységek tartalmát, azok eszközeit a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez és a csoport összetételéhez igazítja.

3-4 éveseknél az óvodapedagógus az irányított mozgásos játékok során a gyermekek nagymozgásának fejlesztésére helyezi a hangsúlyt. A járásgyakorlatok fokozatosan megjelennek a tevékenységekben zenével vagy zene nélkül. Megismerteti a gyermekeket különféle futásgyakorlatokkal (pl. futás irányváltoztatással, feladattal, tempóváltással). Különböző ugrásgyakorlatokat végeztet (pl. szökdelések, sorozatugrások, rövid nekifutásból fellépések, leugrások). Dobásgyakorlatokkal, labdagyakorlatokkal fejleszti a szem-kéz és a szem-láb koordinációt (pl. hajítás távolba és célba, labda feldobás - elkapás, labda leütés -

elkapás stb.). A mozgásos játékokkal teret ad a támaszgyakorlatok gyakorlására (csúszás, kúszás, mászás). A talajtorna elemeit is megjeleníti a játékokban (pl. gurulás a test hossz tengelye körül). Egyensúlyérzékük fejlesztése érdekében egyensúlyozó játékokat is játszik. Többféle kézi szert biztosít a különböző típusú mozgásos játékokhoz. A mozgásfejlesztő játékokat úgy választja ki, hogy azok ne legyenek se túl könnyűek, se túl nehezek, készítssék a gyermekeket erő kifejtésre. Helyes mintát mutat, és ösztönzi a gyermekeket a mozdulatok pontos, esztétikus kivitelezésére. A lateralitás (oldal iság) kialakulását segíti 3-4 éves kortól a jobb csuklóra helyezett a karkötővel.

A **4-5 évesek** természetes mozgásában az óvodapedagógus még mindig a nagymozgások fejlesztésére helyezi a hangsúlyt. Az irányított mozgásos játékokban megjelennek a futásgyakorlatok (pl. futás akadályon át, fel- és lelépéssel, átbújással, tárgy hordozással stb.). Ugrásgyakorlatokat szervez (pl. szökdelések egy lábon, páros lábon, fel - leugrás egy lábról két lábra stb.). Dobásgyakorlatok során gyakoroltatja a célba dobást (egykezes felső dobással, babzsák távolba hajításával harántterpeszállásból stb.). A gyerekekkel gyakran játszik labda-gyakorlatokat (feldobás, elkapás, gurítás különböző testhelyzetben). Az irányított mozgásos játékok során gyakoroltatja a támaszgyakorlatokat (csúszás, kúszás, mászás) talajon és szereken. A talajtorna anyagaként megjelenik a gurulóátfordulás és a kézenállás előgyakorlata ("csikórugdalózás"). Kiemelt hangsúlyt fektet az egyensúlyérzék fejlesztésére, a szem-kéz, szem-láb koordináció kialakulására vízszintes és rézsút os szereken. Alkalomszerűen lábboltozat erősítő speciális gyakorlatokat végeztet.

Az **5-6-7 évesek** már sokféle mozgáselemet ismernek, amit szívesen ismételnék játékos formában. Ezért az óvodapedagógus hangsúlyt fektet a finommotorika fejlesztésére és a szabályjátékok gyakorlati alkalmazására. Gyakran tervez kisebb testrészekkel végzett mozgásokat (pl. csukló, boka, nyak stb.). Különböző kézi szereket használ (pl. szalagok, rövidebb-hosszabb botok, kisebb-nagyobb labdák és kendők). Megjelennek a különböző típusú (sorverseny, váltóverseny, versenyfutás) és eltérő tempójú futógyakorlatok. Ugrásgyakorlatok során különböző szökdeléseket végeztet páros-és egy lábon. Változó magasságban és távolságban elhelyezett tárgyakon át sorozat ugrásokat gyakoroltat. A dobásgyakorlatok során egykezes, kétkezes, alsó- és felső dobással célba dob. Labdát vezetett járás és futás közben, sokat labdáztat párokban, kisebb csoportokban. Támaszgyakorlatok végzése során megismerteti a gyermekeket a pók- és rákjárással, talicskázással. Folyamatosan ismételteti a tanult talajtorna elemeket: a guruló-átfordulást, a test hossz tengelye körüli gurulást és a lépő láb magasra lendítésével a kézenállást. Egyensúlyozó járást gyakoroltat padon járással, fej-, kar- és lábmozgásokkal összekötve.

b) A különböző szervezeti formák megteremtése a gyermekek mozgásszükségletének differenciált kielégítése érdekében

A mozgás tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

- spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,
- irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,
- szervezett mozgásos tevékenység.

Az óvodapedagógus biztosítja a gyermekek szabad mozgását a délelőtti és délutáni udvari játék, valamint a séták során. Lehetőséget ad a tornaszobában, az óvoda udvarán vagy annak környékén a mindennapi testedzésre: a kocogásra, futásra, mozgásos játékokra és zenés mozgásos percekre. A szervezett mozgásos tevékenységet október 1-től heti egy alkalommal megszervezi. Teret ad a spontán megjelenő mozgásos tevékenységeknek, biztosítja az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve minden gyermek számára. Az óvodapedagógus IKT eszközökkel, változatos módszerekkel, pl: lábboltozat erősítő tornával színesíti a mozgásos perceket. A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Szeret mozogni, kitartó.
- Ismeri az irányokat, tud térben tájékozódni.
- Ismeri saját testét, testrészeit megnevezi.
- Nagymozgása összerendezett, egyensúlyérzéke kialakult.
- Tud ütemtartással járni, a gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végzi.
- Tud labdát vezetni, célba dobni.
- Szeret futni, kocogni.
- Fizikai erőnléte, állóképessége korának megfelelő.
- Ismeri és betartja a szabályokat a különböző mozgásos játékokban, tud veszíteni és örülni társai győzelmének.

VI.6. Külső világ tevékeny megismerése

Célunk:

- a gyermekek tapasztalatszerzésének elősegítése a szűkebb és tágabb természeti – emberi – tárgyi környezet formai, mennyiségi és téri viszonyairól, amely az életkornak megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükséges,
- pozitív érzelmi viszony kialakítása a természethez, az emberi alkotásokhoz,
- a természet védelmének, az értékek megőrzésének megalapozása.
- fenntarthatóságra nevelés szellemében folyó óvodai nevelőmunka segítése, fejlesztése, gyakorlása

Feladatunk:

- 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása a környezet tevékeny megismerése során,
- a hazai és helyi környezeti értékek hangsúlyozása,
- elegendő alkalom, idő, hely, eszköz biztosítása a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására,
- a tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása,
- a gyermekek elemi ismereteinek bővítése önmagukról és közvetlen környezetükről,
- a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményének, a nemzeti, a családi és a tárgyi kultúra értékeinek megismertetése, megszerettetése
- a fenntartható fejlődés érdekében a környezettudatos magatartás alakítása,
- kapcsolat kialakítása helyi vagy környékbeli környezetvédő/állatvédő szervezetekkel.
- a gyerekek megismertetése a környezetvédelmi világnapok valamelyikével, az óvodai szelektív hulladékgyűjtéssel (papír, elem gyűjtése szelektíven)
- a gyermekek ítélőképességének alakítása, tér-, sík- és mennyiségszemléletének fejlesztése,
- a gyermekek kommunikációs képességének fejlesztése a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során,
- matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek bővítése, azok tevékenységekben való

alkalmazása,

- mennyiségi, alaki, méretbeli és téri viszonyok felismertetése,
- a gyermekek önálló véleményalkotásának és döntési képességeik fejlődésének elősegítése a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, ok-okozati összefüggések megláttatása.
- az együttműködés, kommunikáció elősegítésére követendő minta mutatása a gyermekek és szülők számára a digitális eszközök funkcionális használata terén.

a) 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása

A **3-4 éves gyermekek** kezdetben az óvodával ismerkednek. Bemutatkoznak (nevük, jelük, csoportjuk neve). Az óvodapedagógus első és legfontosabb feladata, hogy megteremtse biztonságérzetüket, és megszerettesse velük az óvodát. Megismerteti őket az óvoda közvetlen környezetével, az ott dolgozó felnőttekkel, csoporttársaikkal. Beszélget velük a családjukról. Megmutatja és megnevezi a testrészeit. Törekszik arra, hogy érzékeljék környezetük esztétikumát, a színek világát, a formákat, a jelenségeket. Megfigyelteti az évszakok változásait (színeket, időjárást, növényeket). Terméseket, leveleket, kavicsokat, évszakokra jellemző képeket gyűjt a gyermekekkel. Megismerteti az óvodához közeli épületeket. Folyamatosan megfigyelteti a természetes környezetben a ház körül élő állatokat, a kiskertek növényeit, virágait. Összehasonlítja a gyermekekkel a környezetben látható formákat, a méretbeli és mennyiségi jellemzőket.

A **4-5 éves gyermekek** élményszerző, tapasztalatszerző sétáikat már nem csak az óvoda közvetlen környezetében teszik. A megfigyeléseik, a gyűjtőmunkák differenciáltabbak és gazdagabbak. Tudnak gyönyörködni az évszakok szépségében, a növényekben. Bemutatkoznak (nevük, szüleik neve, lakcímük). Beszélnek családjukról. Az óvodapedagógus megismerteti őket egyéb testrészeikkel és érzékszerveikkel. Összefüggéseket keresnek az időjárás és a természet változásai között, az emberi tevékenységek és a természet között. A gyermekekkel különböző növényeket (tavaszi ágak, búza, bab) rügyeztet, csíráztat, ültet, hajtat. Ellátogatnak közösen egy szülő munkahelyére, egy-két középületbe. Megismerteti az egyes személy- és teherszállító eszközöket és gyakoroltatja a gyalogos közlekedés szabályait. Lehetőség szerint télen gondoskodik az állatok etetéséről az óvoda környezetében (madáretető kihelyezése). Lehetőség szerint megfigyelteti egy közeli családi házban a háziállatokat (baromfiudvar, ól, istálló). Ismeretbővítéshez IKT eszközt is szívesen használ. Meghatározott szempontok és ismert tulajdonságaik szerint saját tárgyakat válogat szét a gyermekekkel. Összehasonlítja a

tárgyakat hosszértékük, tömegük szerint, összehasonlítottatja a mennyiségeket összkép alapján. Megszámoltatja a halmazok elemeit 6-os számkörben. Felfedezteteti a környezetben a sík- és mértani formákat. Megismerteti az irányokat és a névutók helyes használatát.

Az 5-6-7 éves gyermekek bemutatkozása kibővül a születési helyükkel, idejükkel, lakcímükkel, testvéreik nevével, óvodájuk nevével. Az óvodapedagógus összehasonlítja a gyermekekkel a mennyiségeket, a térbeli kiterjedéseket, formákat; különböző tulajdonságaik szerint válogattatja szét a tárgyakat, személyeket, halmazokat. A tárgyak hosszértéke, tömegűrtartalma, darabszáma, vastagsága alapján méréseket végeztet. Gyakoroltatja a számlálást és párosítást 10-es számkörben, sorba rendezést sorszámok szerint. Felfedezteteti és megnevezteteti a környezetükben a sík- tér- és mértani formákat, gyakoroltatja a tájékozódást síkban és térben egyaránt. Ösztönözi a gyermekeket arra, hogy szóban tudjanak kifejezni matematikai jellegű helyzeteket, összefüggéseket. A séták során folyamatosan megfigyelteti az évszakok változásait, az őszi színpalettát, a tél szépségét, az ébredő természetet. Megtapasztaltatja az idő múlását, (napok, évszakok nevét). Megismerteti az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Felismerteti a napszakokat, az azokhoz kapcsolódó tevékenységeket. Megfigyelteti, vagy IKT eszközök segítségével bemutatja, hogy a hulladék és a szennyezett levegő milyen károkat okoz a környezetben. Megismerteti a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét. Megfigyelteti a háziállatokat (hol élnek, milyen a környezetük, életmódjuk). Séták során megismerteti a gyermekeket néhány mezei virággal, gyógynövénnyel és vadon élő növényt; egyszerű kísérleteket végeznek levegővel, növényekkel. Megfigyelteti a környezetben fellelhető madarakat és bogarakat. Ellátogat a gyermekekkel középületekbe (iskolába, társóvodákba, múzeumba, színházba, művelődési házba, postára, vasútállomásra), és egy-két munkahelyre, hogy megismerjék a felnőttek munkáját. Megismerteti és rendszerezi a gyermekekkel a közlekedési eszközöket (vízi, légi, szárazföldi). Ismereteket nyújt a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez és megóvásához. Felhívja a gyermekek figyelmét arra, hogy ügyeljenek a környezetük tisztaságára. a környezettudatos magatartás elsajátítására, illetve a szelektív hulladékgyűjtés fontosságára.

b) A tevékenység differenciált szervezeti formáinak biztosítása

Az óvodapedagógus az ismereteket komplex módon közvetíti, minél több érzékszerv és nevelési terület bevonásával, tapasztalati úton. A tervezett tevékenységeket kötetlenül, frontális vagy mikro csoportos formában, a mindennapos tapasztalat és élményszerző séták során valósítja meg. A kirándulások alkalmával megismerteti a gyermekeket hazánk élővilágával, természeti értékeivel, a szabadidő eltöltésének hasznos módjával. A csoportok választanak egy

olyan közeli helyet (park, kert), ahol lehetőség van a folyamatos megfigyelésre, a természet változásainak felfedezésére.

Az óvodapedagógus nevelési évenként 4 témát projektmódszerrel valósít meg. A projekt témájáról, a témához kapcsolódó tevékenységekről, gyűjtőmunkáról a projekt zárása után a szülőket tájékoztatja.

Egy természeti világnapot- Víz világnapja; Madarak és fák napja; Föld napja- **csoport szinten** tevékenységbe ágyazottan ünnepel meg.

Az óvodapedagógus adott témához igazítja a megvalósítás idejét, egy-két vagy három hetes projektet tervez. Lehetőség szerint a gyermekek kíváncsiságából, érdeklődéséből indul ki a téma, amely egy probléma felvetésével kezdődik, amit az óvodapedagógus mélységében, sok tevékenységen keresztül megismertet a gyerekekkel. A komplex ismeretszerzés során a tevékenységi területek mindegyikét bevonja a projektekbe.

A projekt tervezéséhez az „Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel” c. alternatív program környezet megszerettetése tevékenység projektrendszerű tervezése nyomtatványt használja.

c) A gyermekek kommunikációs képességének fejlesztése a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során

A mikrocsoportos tapasztalatszerzés lehetőséget ad a gyermekek és óvónők személyes beszélgetéseire. Az óvodapedagógus a gyermekek kérdéseire a koruknak megfelelő, személyre szóló választ ad. A személyes beszélgetések során bővül a gyermekek szókincse, nyelvi kifejezőkészségük fejlődik. A valós élethelyzetekben feltalálják magukat, felszólítás nélkül tudnak köszönni, bemutatkozni, megszólítani, véleményt nyilvánítani, megtanulnak egymáshoz alkalmazkodni. Türelemmel várják ki a másik mondanivalóját. Folyamatosan beszélnek élményeikről, egyszerűen, érthetően fejezik ki érzéseiket, gondolataikat, kívánságaikat.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről.
- Tudja a saját nevét, a lakcímét a szülei és testvérei nevét, születési helyét és idejét, az óvodája nevét, csoportját.
- Ismeri az évszakokat, a hét napjait, a napszakokat, azok sorrendjét; felismeri az évszakok és az időjárás összefüggéseit.
- Ismeri a szűkebb lakóhelyét. a közvetlen környezetében lévő intézményeket.

- Ismeri a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét.
- Tisztában van a gyalogos közlekedés alapvető szabályait.
- Ismeri a közlekedési eszközöket és a közlekedésben rejlő veszélyeket.
- Rendelkezik elemi mennyiségi ismeretekkel, 10-es számkörben megszámlál tárgyakat, műveleteket végez.
- Tárgyakat hasonlít össze mennyiségük, nagyságuk, színük és formájuk alapján.
- Megkülönbözteti a jobb és bal irányt.
- Ismeri az alapvető viselkedési szabályokat (kérés, köszönés),
- A természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükséges magatartásformái, szokásai formálódnak.
- Ismeri a környezettudatos magatartás alapvető szabályait.

VI.7. Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység - az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás.

A gyermekek munka és munka jellegű tevékenysége önként - azaz örömmel és szívesen - végzett aktív tevékenység. A tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége. A munkajellegű, játékos tevékenység a játékkal és cselekvő tanulással azonos, a személyiségfejlesztés fontos eszköze.

Célunk:

- a gyermekek megismertetése a munkajellegű tevékenységekkel, melyeknek tapasztalják meg értékét és jelentőségét.
- képességek, készségek alakítása (kitartás, önállóság, felelősség, feladattudat, céltudatosság).

Feladatunk:

- a különböző típusú munka jellegű tevékenységek tervezése, szervezése, azok feltételeinek biztosítása,

- munkafajták fokozatos bevezetése, bővítése, jutalomként való alkalmazása,
- a munkaeszközök használatának megtanítása,
- a gyermekek együttműködésének fejlesztése.

Az óvodapedagógus a gyermeki munkát tudatosan szervezi, a gyermekkel együttműködik, és folyamatos konkrét, reális, fejlesztő értékeléssel segíti a gyermekek személyiségének kibontakozását. A gyermekek munka jellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, és játékos elemeket tartalmaz. Elsősorban önmagukért és a közösségért végzik. Az önként vállalt feladatok végzése során normákhoz, értékekhez, szabályokhoz alkalmazkodnak, és megélik a közösségért való tevékenykedés örömét. Kezdetben segítséggel, később teljesen önállóan, öntevékenyen végeznek munka jellegű tevékenységeket. Az óvodapedagógus mindegyik munkafajtánál mintát ad az eszközök használatához és a munkafázisok sorrendiségének megismeréséhez. Értékelései motiválóak megerősítőek, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez. Mindhárom korcsoportnál nagy jelentőségű az önkiszolgálás, a növény- és állatgondozás, a teremrendezés, alkalmi megbízatások teljesítése, környezetük rendjének fenntartása.

Munka jellegű tevékenységek az óvodában

a, Önkiszolgálás

Az akarati élet fejlődésének első jele, amikor önállóságra törekszik a gyermek - megjelenik a kijelentés: *"Én csinálom"*. Próbálkozik az önkiszolgálással, képesnek érzi magát arra, hogy saját maga végezze az alapvető tevékenységeit. Ez az az időszak amikor hagyjuk a gyermeket önállóan tevékenykedni, de ne hagyjuk magára. Fontos a folyamatos kommunikáció vele, azért, hogy segítsük a feladatmegoldás pontos elvégzésében (pl. az öltözködés alkalmával a sorrend betartása).

b, Naposi munka

A közösségért végzett munka. A csoport szokás-, és szabályrendszere szerint történik a naposok kiválasztása és a feladatok meghatározása, melyhez jó módszer a naposi tábla alkalmazása. Általában az ebéd előkészületeiben vesznek részt a terítés munkafolyamattal és az ebéd utáni teendők elvégzésében segédkeznek. Célja, hogy a gyerekek megismerkedjenek a munka folyamatával és megtanuljanak szervezni, tervezni és végrehajtani feladatokat. Ezen tevékenységek során a gyerekek megtanulhatnak együttműködni és segítséget nyújtani egymásnak. A felnőtt türelemmel és segítségnyújtással támogatja az eltérő munkatempójú gyermekeket.

c, Növény- és állatgondozás

A növényeket több helyszínen gondozhatják, ápolhatják - csoportszobában, óvoda folyosóján. Az óvoda udvarán kialakított magaságysok szintén igen változatos tevékenységek megszervezésének helyszíne lehet. Az állatgondozás alatt a külső világ tevékeny megismerés tevékenység közben szervezet témák alkalmával az állatok etetését, gondozását értjük. A téli időszakban a szabadban a madáretető, - itató, elhelyezésében mindennapi gondozásában tudnak részt venni a gyerekek.

d, Kerti munka

Virágládák, veteményesek előkészítésében segíthetnek a gyermekek, virág vagy zöldség palántákat közösen ültetve. A gyerekek jobban fognak vigyázni az általuk ültetett növényekre, mert az saját munkájuk eredménye. Fontos, hogy a munkaeszközök legyenek biztonságosak, a gyermekek testi egészségét ne veszélyeztessék, gyermek méretűek legyenek. A felnőtt az eszközök használatát utazásos módszerrel tanítsák meg, ügyelve a biztonságos, balesetmentes tevékenykedésre.

e, Alkalmi megbízatások

Az óvodás korú gyerekek alkalmi megbízatásainak személyiségformáló hatása rendkívül fontos és sokrétű. A gyerekek felelősségvállalását, az együttműködést, az önállóság fejlesztését, feladattudatát, önképét pozitív irányba vezetik az ilyen típusú cselekvések.

A 3-4 éves gyermekek az óvó nénikkel és a dajka nénikkel együtt vesznek részt a növények gondozásában, segítenek a falevelek összegyűjtésében. A pedagógus felkínálja számára ezek lehetőségét. Szabályosan ismétlődő mindennapi munka a rend fenntartásáért végzett tevékenységek: játékok elrakása, segédkezés a terem rendezésében. Egyéni képességeiktől függően naposi munkában is részt vehetnek a dajka néni segítségével.

A 4-5 éves gyermekek számára a naposi munka mellett, alkalmyszerűen ismétlődő munkák: a játékok helyrerakása, a csoportterem átrendezése, a tevékenységhez használt eszközök kiosztása, összeszedése, az öltöző és a mosdó rendjének megőrzése. E munkákat a gyermekek közösen végzik. Az óvodapedagógus biztosítja az egyéni megbízások lehetőségeit: információk közvetítése, kisebbek segítése az öltözésben, ajándékkészítés a kicsiknek, a jeles napok előkészítése, növények és állatok gondozása stb. Segítenek az óvoda udvarának tisztán tartásában, az avargyűjtésben, fűgereztyezésben, magaságys, udvari növények gondozásában, illetve a madáretető folyamatos feltöltésében.

Az 5-6-7 éves gyermekek önállóan végzik a naposi munkát, a dajka néni jelenlétében. Ízlésesen, esztétikusan előkészítik a terítéket, az evőeszközöket. Étkezés után a szokásrendszernek megfelelően mindent a helyére tesznek. Az alkalmyszerű munkákat a gyermekek önálló vállalás

alapján végzik. A gyakori dicséret, elismerés ösztönzi őket, hogy szívesen vegyenek részt a munkában. Az óvodapedagógus segítségével végeznek környezetszépítő munkát egyszerű javításokat. A külső világ tevékeny megismeréséhez kapcsolódó munka jellegű tevékenységekben segédkeznek: rügyeztetnek, különféle magvakat és hagymás növényeket csíráztatnak és hajtatnak (tulipán, nárcisz), csíráztatnak, vitaminsalátát készítenek, növényeket és terméseket gyűjtenek. A csoportok közösen magaságásokban veteményeskertet gondoznak, ahová már a tavaszi időszak alatt növényeket ültetnek ki. A gyerekek megtapasztalják a kerti munka szépségeit, a növénygondozás és a betakarítás örömeit. Az óvodapedagógus ügyel arra, hogy amit munkavégzésnél elkezdtek, fejezzék be; segítsenek rászoruló társaiknak, ha szükség van rá. Az elvégzendő munkát osszák meg egymás között, ki-ki képességeinek megfelelő feladatot vállaljon.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Önállóan és igényesen végzi a naposi munkát.
- Terítésnél ügyel az eszközök esztétikus elhelyezésére.
- Szívesen vállal egyéni megbízatásokat, segít a kisebbeknek.
- A környezet rendjét megőrzi, segít a csoportszoba, az udvar, az óvoda környezetének tisztán tartásában.
- Kialakult felelősségérzete, feladattudata és kitartása.
- Szívesen együttműködik társaival a munka jellegű tevékenységekben.

VI.8. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg. A tanulás sok mozgással és játékkal alakítható.

Célunk:

- a gyermekek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése,
- a gyermekek érdeklődésének, irányultságának, érzelmi beállítottságának megismerése.

Feladatunk:

- tanulást támogató környezet megteremtése,
- a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire építő képességfejlesztés.
- a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése,
- megfelelő mennyiségű és minőségű ingerhatással a gyermeki kíváncsiság felkeltése, kielégítése,
- a problémahelyzet észrevételével a gyermek problémamegoldó, önálló gondolkodásának fejlesztése,
- személyre szabott, pozitív értékeléssel a gyermeki személyiség kibontakozásának segítése,
- a szűkebb és tágabb környezetből szerzett gyermeki benyomások feldolgozásának biztosítása a szabad játékban, és a játékba integrált tanulás során,
- a foglalkozások céloknak megfelelő, logikus felépítése,
- a gyermekek tudatos motiválása, aktivizálása.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

a) A tevékenységekben megvalósuló tanulás megszervezése

A tanulási képességek (értelmi képesség, érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, képszerű szemléletes gondolkodás) fejlődését a teljes óvodai élet elősegíti, az ismeretek szerzésének és feldolgozásának elsődleges színtere a játék. Ehhez társulnak olyan szervezett tanulási lehetőségek, mint az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, ami a gyermekek kérdéseire, válaszaira épülő ismeretszerzést is magában foglalja, valamint az általa kezdeményezett egyéni fejlesztés, amely számos probléma és feladatmegoldás

lehetőségét adja a gyermekek számára.

Az óvodapedagógus figyelembe veszi a gyermekek aktuális fizikai és érzelmi állapotát, egyéni képességeit, és ehhez igazítja a tevékenységek tempóját, időtartamát, módszereit. Szükség esetén rugalmasan változtat előzetes tervein. Épít a gyermekek szükségleteire, előzetes ismereteire, kíváncsiságára, igyekszik fenntartani érdeklődésüket. A gyermek hibáit, tévesztéseit, mint a tanulási folyamat részét kezeli, az egyéni megértést elősegítő módon reagál rájuk. A tanulási folyamatot változatos tevékenységek általi személyiségfejlesztésnek tekinti. Nevelőmunkájában fontos szerepet kapnak az önálló gyermeki feladatok, amelyek lehetővé teszik a kitartás, önismeret, önbizalom, döntéshozatal és felelősségvállalás fejlesztését. A tanulási folyamatban a problémahelyzetek által tapasztalatokhoz, ismeretekhez jut felfedezőként a gyermek. Érdekes, ösztönző körülmények teremtésével a gyermek megtalálja az önmaga számára legmegfelelőbb tevékenységi, tanulási helyzetet. Sok- sok próbálkozásra kísérletezésre, saját tapasztalatszerzésre kap lehetőséget, hogy az ismeretei bővüljenek, elmélyüljenek. A gyermekek bátran kérdezhetnek, a kérdéseikre mindig választ kapnak. Választhatnak különböző tevékenységek között, de amit elkezdtek, azt próbálják befejezni, az óvodapedagógus biztatása, ösztönzése segítségével.

A tervezett tanulási tevékenységet az évszakok, jeles napok, ünnepek köré szervezi, komplex módon közvetít ismerettartalmakat. A tanulás színterei változatosak, lehet az udvar, kirándulás, séta, csoportszoba, amit a téma, az idő is meghatároz. Egyéni, mikro csoportos és az egész csoportnak szóló tevékenységeket szervez. Kihasználja a játékból adódó spontán helyzeteket is. A gyermekek tapasztalatainak, ismereteinek elemzésére, rendszerezésére alkalmat biztosít. A tanulási folyamatban épít az egyéni élményekre, az önálló feladatmegoldásokra (otthon, óvodában).

Az óvodapedagógus felismeri a gyermekek tanulási, magatartási problémáit, szükség esetén szakmai segítséget kínál számukra, a megfelelő szakembertől segítséget kér.

A napi szervezett tanulási időkeretet a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez, igényeihez és figyelméhez igazítja.

b) A szervezett tanulás időkeretei

Korosztály	Verselés, mesélés	Ének, zene énekes játék, gyermektánc	Rajzolás festés mintázás, kézimunka	Mozgás	Külső világ tevékeny megismerése
Vegyes élet- korú, részben osztott csoportban	Naponta 5-20 perc	Heti egy 10-30 perc	Heti egy 10-35 perc	Heti egy 10-35 perc	Heti kettő 10-35 perc
3-4 évesek	5-10'	10-15'	10-15'	10-15'	10-15'
4-5 évesek	10-15'	15-20'	15-20'	15-20'	15-20'
5-6-7 évesek tanköteles korúak	15-20'	30-35'	30-35'	30-35'	30-35'

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

c) A szervezett tanulás formái

Kötelező	• Mindennapos mozgás • Énekes játék, gyermektánc az udvaron vagy tornateremben.
Közvetve kötelező	• Verselés, mesélés
Kötetlen	• Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka • Külső világ tevékeny megismerése • Ének-zenei készségfejlesztés • Egyéni fejlesztések

d) A szervezett tanulás munkaformái

Együttes közös tevékenységek	• Verselés, mesélés • Énekes játék, gyermektánc • Mindennapos mozgás • Zenés mozgásos percek • Külső világ tevékeny megismerése
Mikro-csoportos	• Ének-zenei készségfejlesztés
Kis létszámú csoportos	• Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka • Külső világ tevékeny megismerése
Kis létszámú differenciált fejlesztések	• Tehetséggondozás
Egyéni fejlesztés	• Részképességek fejlesztése egyéni igények szerint

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A feladat megértésében, feladattartásban eredményes.
- Érdeklődik környezete tárgyai, jelenségei iránt.
- Feladattudata kialakult, önfegyelme kialakulóban van
- Feladatai végrehajtásában kitartó.
- Képes figyelmét szándékosan irányítani, kivárára képes.
- Munkatempója megfelelő.
- Önállóan képes feladatok, problémahelyzetek megoldására.

VII. MÉRÉS, ÉRTÉKELES

Az óvodában a mérés legfontosabb módszere a gyermek megfigyelése, melyet az óvodapedagógus meghatározott céllal, tervszerűen, rendszeresen végez, ennek eredményét az Ovi Kréta rendszerben évente két alkalommal – novemberben és áprilisban - rögzít. A **mérés nem cél, hanem eszköz** a gyermek fejlettségi szintjének megállapításához. A fejlődés követésére kidolgozott mérési rendszer biztosítja, hogy óvodába lépéstől az iskolakezdésig reális képet kapjon az óvodapedagógus a gyermekről. A megfigyelés, mérés eredménye iránymutatást ad a fejlesztési terület meghatározásában.

a) Mérés az óvodában

A mérés módszerei: megfigyelés, beszélgetés, játékos feladatlapok, iskolakészültséget mérő feladatsor.

Feladat	Időpont	Dokumentum
A gyermekek egyéni fejlettségének rögzítése, emberábrázolás	November 1-15-ig Április 1-30-ig	Ovi Kréta rendszerben a gyermek fejlődésének nyomon követése részben
Iskolakészültség felmérése	November 1-15-ig	Iskolakészültséget mérő lap
A gyermek társas kapcsolatainak vizsgálata minden korcsoportban. (szociometria)	November 1-30-ig Április 1-30-ig	Ovi Kréta csoportnaplóban

A személyi feltételek biztosítása érdekében az igazgató és a tagintézmény-igazgatók humánerőforrás elemzést készítenek az óvodai beíratást követően május 15-ig.

Az igazgatóhelyettes és a tagintézmény-igazgatók nyilvántartják a tagóvodai eredményeket.

b) Értékelés az óvodában

Az értékelés alapelvei: az óvodapedagógus az értékelést fontos személyiség és közösségalkító tényezőként alkalmazza. A gyermekek akkor tudnak önfeledten, boldogan tevékenykedni, ha sok biztatást, dicséretet, pozitív megerősítést kapnak. Az óvodapedagógus arra törekszik, hogy a gyermekek pozitív megerősítést kapjanak a tevékenységek során, mely folyamatos konkrét, reális, fejlesztő értékelést jelent, segíti a gyermek reális énképének, önértékelésének fejlődését. A gyermeket saját magához mérten, differenciáltan értékeli. Az értékelés módszerei: szóbeli közlés

(erősségek kiemelése, gyengeségek pozitív módon való megfogalmazása), metakommunikációs eszközök (gesztus, mimika, tekintet, simogatás). Az óvodában a pozitív értékelés az elsődleges; a jutalmazás és ennek előlegezett formája a biztatás. Ezzel erősíti leginkább a gyermek helyes megnyilvánulásait és ezzel alakítja ki a pozitív motivációkat. A jutalmazás mindig konkrét a gyermek számára érthető, a társak számára is motiváló hatású.

Az óvodapedagógus a gyermeki teljesítményeket az életkori sajátosságok figyelembevételével folyamatosan követi, értékeli, elemzi, ha szükséges fejlesztési korrekciót hajt végre. Visszajelzései, értékelései világosak, egyértelműek, a konkrét cselekvésre, teljesítményre vonatkoznak. Értékeléseivel, visszajelzéseivel segíti a gyermekek fejlődését. Előnyben részesíti azokat a munkaformákat és módszereket, amelyek alkalmasak az önellenőrzésre és az önértékelésre.

VIII. AZ ÓVODAI ÉLET MEGSZERVEZÉSÉNEK ELVEI

VIII.1. Személyi feltételek

Az óvodai nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. A nevelőmunka kulcsszereplője az **óvodapedagógus**, aki kollégájával együttesen irányítja a csoport életét. Személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos. Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modellt, mintát jelent a gyermek számára. Egy gyermekcsoport életét optimális esetben két óvodapedagógus vezeti, pedagógiai asszisztens és a dajka segítségével. Nevelési elveiket és gyakorlatukat összehangolják. A dajkát és a pedagógiai asszisztent is bevonják a közösségi élet és az egészséges életmód szokásainak megtervezésébe, elemzésébe, értékelésébe.

Programunk magas színvonalú megvalósításához szükséges óvodapedagógusi kompetenciák:

- melegszívű, szeretetteljes
- szeret játszani, mesélni, énekelni
- fontos számára az egészséges életmód és a környezettudatos magatartás
- tiszteli és közvetíti a hagyományainkat, a magyar identitást
- szerető, óvó gondoskodással neveli a reá bízott gyermekeket
- törekszik a gyermekekben rejlő értékek megtalálására
- cselekvésen keresztül fejleszti a készségeket, képességeket
- differenciáltan fejleszt és értékeli
- alkalmas a pedagógiai, módszertani szabadság megélésére

- képes a saját kompetenciájának fejlesztésére (ismeret, tudás, attitűd)
- a prevenció hatékonyságát hirdeti a korrekcióval szemben
- felkészíti a gyermekeket az óvoda-iskola zökkenőmentes átmenetére
- igényli a szakmai megújulást
- emberi kapcsolataiban segítőkész, kiegyensúlyozott
- a felmerült konfliktusokat kulturáltan, megértéssel, az okok megszüntetésével próbálja megoldani
- magas színvonalú szakmai tudás, programismeret, közösségi szerepvállalás jellemzi
- jártas a digitális kultúrában
- pontos, precíz, naprakész dokumentumvezetés jellemzi

Az óvodapedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő **nem pedagógus alkalmazottak** (pedagógiai asszisztens, dajka, konyhai dolgozó, óvodatitkár) összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez. Az óvoda minden dolgozóját a humanizmus, az optimizmus, a tolerancia, a hitelesség, tapintat és az empátia jellemezze.

Az óvodapedagógus megteremti a lehetőséget a **migráns gyermekek - más országból érkező gyermekek** - számára, hogy megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét, segítséget nyújt a magyar nyelv elsajátítására és kultúránk megismerésére.

Az igazgató biztosítja a nevelőmunka személyi feltételeit. Kiemelt feladata az óvodapedagógusok és a pedagógiai munkát közvetlen segítők szakmai fejlődésének biztosítása (hospitálások, belső tudásmegosztás, továbbképzések, szakmai napok szervezése és ezeken történő részvétel lehetőségének megteremtése). Az együttműködés és a közösségfejlesztés érdekében támogatja a munkahelyi közösségformáló tevékenységeket. A sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése **speciálisan képzett szakember** (utazó logopédus, gyógypedagógus) közreműködését igényli. A gyermekek integrált nevelésében, fejlesztésében résztvevő óvodapedagógusnak magas szintű pedagógiai, pszichológiai képességekkel, és az együttneveléshez szükséges kompetenciákkal kell rendelkeznie.

VIII.2. Tárgyi feltételek

Óvodáink rendelkeznek a nevelési program megvalósításához szükséges feltételekkel. Az óvoda feltételrendszere befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának szintjét. A tárgyi környezet, mely megfelel az egészségügyi előírásoknak, esztétikus, nyugtató hatású

színharmóniát áraszt, egyedi, praktikus megoldásokat tartalmaz, megfelelő alapot ad az óvodai nevelőmunkához.

Az óvodák **épülete, udvara és berendezései** a gyermekek biztonságát és kényelmét szolgálják. A **gyermekek méretének megfelelő bútorzatok**, udvari **játékeszközök** segítik a mozgás- és játékgigényük kielégítését, biztosítják egészségük megőrzését.

A gyermekeket harmóniát sugárzó **színek, formák, anyagok** veszik körül. A tevékenységekhez megfelelő számú és méretű eszközök állnak a rendelkezésükre, melyeket az óvodapedagógus hozzáférhető helyen tárol. Az óvodák rendelkeznek IKT **eszközökkel** (internet, vezeték nélküli hangszóró, diavetítő, laptop, projektor, számítógép és nyomtató), melyek segítik az élmények rögzítését, újra átélését. A nevelőmunkát megfelelő számú és minőségű **tornaszerek** segítik (egyensúlyérzék fejlesztő, nagy- és finom mozgást fejlesztő eszközök és kézi szerek, egyéni fejlesztést szolgáló speciális felszerelések).

A csoportszobákban esztétikusan kialakított terek segítik a tevékenységek megvalósítását.: mesetér, alkotó tér, projektpolc, zenei tér, építő-konstruáló tér és a szerepjátékokhoz szükséges terek.

Az óvodák **udvarai** biztosítják a mozgásfejlesztés lehetőségét és a gyermekek szabad játékát (mászóka, homokozó, hinta, csúszda, gyermekközlekedési eszközök, kiegészítő játékok), valamint az ivóvizet.

Az óvodai munkatársak számára a megfelelő munkakörnyezet, a szülők fogadására külön helyiség biztosított. A **szakkönyvek** állománya folyamatosan bővül, elsősorban a programhoz felhasználható módszertani kiadványokkal.

VIII.3. Az óvodai élet megszervezése

A gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend és a hetirend biztosítja a feltételeket: megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek; a gyermekek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú csoportos foglalkozások/kezdeményezések tervezése és szervezése.

VIII.3.1. Napirend

A gyermekek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez a feltételeket az állandó, mégis rugalmas napirend biztosítja. Igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermekek egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A **rendszeresség** és az **ismétlődések** érzelmi biztonságot teremtenek. A **napirendet** a folyamatosság és **rugalmasság**

jellemzi. Az óvodapedagógus a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítására törekszik, szem előtt tartva a **játék kitüntetett szerepét**. Legyen alkalmas arra, hogy minden gyermek egyéni életritmusa beleférjen. Az óvodai élet megszervezésében a **gondozásnak** kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus a gondozás folyamatában (öltözködés, tisztálkodás stb.) is nevel, alakítja és építi kapcsolatát a gyermekekkel. Ösztönzi és segíti önállósodásukat, példát mutat és értéket közvetít. A gondozási feladatokban a dajka és a pedagógiai asszisztens segíti munkáját. A napirend meghatározásánál figyelembe veszi az adott nevelési év személyi feltételeit. A napirend időkereteit és a tevékenységek megvalósításának helyszíneit az időjárás is befolyásolja.

E napirend egy javaslat, melyet a tagintézmények saját feltételeikhez igazítva a csoportnaplóban rögzítenek.

Időtartam	Tevékenység	
6 ³⁰ -10 ³⁰	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN Személyes percek Szabad játék Játékba integrált egyéni és mikrocsoportos tevékenységek ○ Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka ○ Zenei készségfejlesztés ○ Külső világ tevékeny megismerése ○ Mindennapos mozgás ○ Ének, zene, részképességek fejlesztése ○ Iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység Testápolási teendők Folyamatos tízórai Verselés, mesélés Tehetséggondozás	J Á T É K
10 ³⁰ -11 ³⁰	JÁTÉK A SZABADBAN Udvari játék vagy/ és élmény- és tapasztalatszerző séta Ének, zene, népi játék, tánc lehetőleg az udvaron Mindennapos mozgás	J Á T É K

11 ³⁰ -15 ⁰⁰	Testápolás Ebéd Testápolási teendők Altatás mesével, altatódalokkal, relaxációs zenével Pihenés, alvás Testápolási tevékenységek Uzsonna	
15 ⁰⁰ - 16 ³⁰ -ig	JÁTÉK A CSOPORTSZOBÁBAN VAGY A SZABADBAN Részképességek fejlesztése egyéni és mikrocsoportos formában Tehetséggondozás	J Á T É K

VIII.3.2. Heti rend

A hetirend kialakítása az óvodapedagógus feladata. Megtervezi a szervezett tevékenységek idejét, melyek a korcsoportoknak megfelelően változtathatók.

Délelőtti játékba integrált tanulás	Verselés, mesélés (minden nap, kivéve a szervezett mozgás napja) Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka (heti egy tervezett tevékenység, ami folytatódhat több napon keresztül) Ének, zene, zenei készségfejlesztés (heti egy szervezett tevékenység) Irányított, szervezett mozgás (heti egy szervezett tevékenység) Külső világ tevékeny megismerése (heti két szervezett tevékenység) Egyéni és mikrocsoportos fejlesztések Tehetséggondozás Iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység
Udvari játékba integrált tanulás	Ének, zene, népi játék, tánc (heti egy szervezett tevékenység) Külső világ tevékeny megismerése (élményszerző séták) Mindennapos mozgás
Délutáni játékba integrált tanulás	Egyéni és mikrocsoportos fejlesztések

VIII.4. Az óvodai élet tervezése

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják.

a) Éves pedagógiai munkaterv

Az igazgató, az igazgató- helyettes és a tagintézmény-igazgatók a nevelőtestülettel együtt a nevelési évet megelőző augusztus 31-ig elkészítik a **tagintézmény szintű éves munkatervet**, figyelembe véve az előző nevelési év éves munkatervének beszámolóját. Az éves munkatervet a szülői szervezet véleményezése után a nevelőtestület fogad el, és a fenntartó hagy jóvá.

Az éves pedagógiai munkaterv mellékletei:

- Munkarend
- Munkaközösségek éves terve
- Pedagógus-továbbképzési intézményi program
- Gyermekvédelmi munkaterv

b) Csoportnapló

A csoportnapló folyamatos vezetése az ovikréta felületén az óvodapedagógus feladata. Az óvodapedagógusok a nevelési évet megelőző augusztus 31-ig elkészítik a csoportjuk sajátosságait figyelembe vevő **éves tevékenységi tervet**. Az éves tevékenységi terv tartalmazza a tevékenységterületeket, az azokhoz tartozó célokat és feladatokat, valamint a szervezett tevékenységek tartalmát. Az óvodapedagógus az éves tevékenységi terv alapján vezeti az ovikrétában a csoportnaplót. Az éves tevékenységi terveket évszaki bontásban a szülők tájékoztatása érdekében a hirdetőtáblán nyilvánosságra hozza, könnyen áttekinthető, esztétikus formában, piktogramokkal jelölve az aktuális témákat. Az óvodapedagógus az éves tevékenységi tervet napi tevékenységekre bontja., melyet rögzít az Ovi Kréta csoportnaplóban. Fél évente elkészíti a **nevelési terv** tervezését. Pedagógiai terveit a megvalósítás eredményességének függvényében felülvizsgálja és módosítja. A nyári időszakban ügyeleti rendszer működik. Az ügyeletet biztosító csoportok óvodapedagógusai a „Nyári tevékenységi terv” nyomtatvány szerint tervezik és értékelik a tevékenységeket és megvalósulásukat.

Az óvodapedagógus rendszerezve tárolja az adott nevelési évben készült dokumentumokat:

- Éves tevékenységi terv
- Szokásrendszer
- Szülői értekezletek emlékeztetői
- Időpontok egyeztetése a szülői tájékoztatás megszervezéséhez
- Kirándulások engedélyezése
- Hozzájárulási nyilatkozat a gyermek adatainak kezeléséhez
- Szociometriai vizsgálat
- Iskolakészültség mérés eredménye
- Projekt tervek
- Email cím lista, telefonszám, ki viheti haza a gyermeket

c) A gyermek fejlődésének nyomon követése

A gyermekek fejlődését az óvodapedagógus az Ovi Kréta elektronikus rendszerben dokumentálja. Évente két alkalommal – novemberben és áprilisban – megfigyeléseket és méréseket végez, melyeket rögzít az Ovi Krétában. Az óvodapedagógus a gyermekek tevékenységeinek megfigyeléséből, produktumaik értékeléséből kapott adatokat reálisan elemezi-értékeli, és belőlük kiindulva elkészíti az **egyéni fejlesztési tervet**, melyet szükség esetén módosít.

A gyermek megismerése érdekében az óvodába lépést követő 30 napon belül kitölti az anamnézist. Az anamnézis kitöltésének támogatott módszerei:

- a szülő papír alapon kitölti az anamnézist, az óvodapedagógus rögzíti az Ovi Krétában
- az óvodapedagógus családlátogatás keretében kitölti
- az óvodapedagógus fogadóóra keretében az óvodában kitölti.

A gyermekek fejlődésének nyomon követése dokumentumokhoz az óvodapedagógus feltölti a következő dokumentumokat, ha a gyermeknél releváns:

- Iskolakészültséget mérő lap
- Szülői tájékoztatások rögzítése
- Emberrajz (évente 2)

d) Tevékenységi terv

Az óvodapedagógus az **Útmutató a pedagógusok minősítési rendszeréhez** dokumentum által javasolt **foglalkozási tervet** készít a következő esetekben:

- vezetői ellenőrzés (foglalkozás látogatása) esetén
- hospitálás (a foglalkozást vezető óvodapedagógus)
- gyakornoki vizsga és minősítés esetén

IX. AZ ÓVODA KAPCSOLATAI

IX.1. Az óvoda és a család

„Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés. Az együttműködés formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket az óvoda, illetve a család teremt meg. Az óvodapedagógus figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesíti az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.”

Célunk:

- korrekt, bizalmon alapuló, nevelőpartneri együttműködés kialakítása.
- a családi élet tiszteltben tartása mellett a családok segítése, erősítése, hátrányok kompenzálása

Feladatunk:

- személyes kapcsolat kialakítása a szülőkkel; a családok sajátosságainak, szokásainak megismerése,
- a szülők szakszerű segítése a gyermeknevelésben, ezzel a gyermekük iránti felelősségérzet növekedésének elősegítése,
- az együttműködés formáinak körültekintő megszervezése, az információk folyamatos áramlásának biztosítása.

A kapcsolattartás formái:

- Beiratkozás
- Ismerkedési délután (A leendő kiscsoportosok és családjaik megismerése)
- Családlátogatás (nevelési év elején, szeptember 30-ig az új gyermekeknél, valamint a HH

és HHH gyermekeknél; nevelési év közben érkező gyermekeknél a felvételtől számított 15 napon belül)

- Anyás befogadás (az óvodapedagógus igény szerint a szülővel közösen szoktatja be a gyermeket a fokozatosság és a folyamatosság elvének figyelembevételével)
- Napi kapcsolattartás
- Eseti megbeszélések
- Szülői értekezlet (a nevelési év során 2 alkalommal)
- Fogadóóra (a nevelési év során 2 alkalommal) a szülő tájékoztatása gyermeke egyéni fejlődéséről
- Szülők bevonásával szervezett rendezvények
- Hirdetőtábla
- Közösségi oldalon online működtetett zárt csoport
- Szülői Szervezet értekezletei
- Szülői igény – és elégedettség vizsgálat kérdőív formájában

IX.2. Kapcsolattartás egyéb intézményekkel

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt, az óvodai élet során és az óvodai élet után meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

A kapcsolattartás formái:

- **bölcsőde** – lehetőség szerint a leendő kiscsoportosok meglátogatása, szakmai tapasztalatcsere
- **általános iskola** – a leendő iskolásokkal látogatás az intézményben, szakmai megbeszélések, a tanítók meghívása szülői értekezletre és a gyermekcsoportokba, iskolai énekkar meghívása zenei koncertre, közös rendezvények
- **alapfokú művészeti iskola** – zeniskola látogatása, zenei koncertek szervezése az óvodákban, zenei készségfejlesztés támogatása
- **tagintézmény** – szakmai megbeszélések, közös programok szervezése és látogatása, belső tudásmegosztás
- **egyház** - szülői igények alapján a hitoktatás megszervezése, hely és idő biztosítása
- **Pedagógiai Oktatási Központ** - szaktanácsadás igénybevétele
- **pedagógiai szakszolgálatok** – eseti megbeszélések, vizsgálati kérelmek, közös

továbbképzések, szoros kapcsolattartás a logopédussal, a gyógypedagógusokkal és gyermekpszichológussal

- **egészségügyi és szociális szakszolgálatok** (védőnő, orvos, fogorvos) - előadások, egészségügyi vizsgálatok szervezése és lebonyolítása, közös programok
- **család- és gyermekjóléti szolgálat** – eseti megbeszélések, esetjelentések, közös családlátogatások
- **művelődési ház, könyvtár, múzeum** – programok szervezése, látogatása
- **helyi civil szervezetek**
- **fenntartó** – dokumentumok előkészítése, tájékoztatás, beszámoló, javaslattevél
- **Aranykapu Óvoda Gyermekéiért Alapítvány** – közös programok szervezése, megbeszélések
- **Jánossomorja Televízió** – hirdetések, tájékoztatások, események, rendezvények rögzítése
- **Környékbeli óvodák**
- **Nagyföldemesi Meseország Óvoda** – szakmai programokra, óvodai ünnepélyekre, rendezvényekre történő meghívása. Egymás kultúrájának, hagyományainak megismerése.
- **Oktatási Hivatal** - irányítja és koordinálja a pedagógiai szakmai ellenőrzéseket és minősítéseket.

X. AZ ÓVODA GYERMEKVÉDELMI FELADATAI

Célunk:

- a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítése, gyermeki és emberi jogainak érvényesítése, hátránykompenzációval az esélyegyenlőség biztosítása.

Feladatunk:

- a gyermekek alapvető szükségleteinek, érzelmi biztonságának biztosítása,
- a gyermekek egyéni képességeinek, tehetségének, szociokulturális háttérének figyelembevétele,
- rendszeres kapcsolattartás a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek szüleivel,
- családlátogatás évente egy alkalommal család beleegyezésével (feljegyzés készítése a látogatásról),
- a gyermeki lemaradások, hiányosságok felismerése, és jelzése az igazgatónak,
- megfelelő pedagógiai ellátás biztosítása, szükség esetén szakember segítségének kérése,

- tájékoztatás a családoknak a gyermeket megillető kedvezményekről, juttatások lehetőségeiről, szükség esetén segítségnyújtás az ügyintézésben,
- együttműködés a gyermekvédelmi jelzőrendszer partnereivel (Gyermekjóléti és Családsegítő Szolgáltató Központ, Szociális segítő, Gyámhatóság, védőnő, jegyző),
- a hátrányos helyzetű gyermekek mielőbbi óvodai felvételének támogatása, rendszeres óvodába járásuk figyelemmel kísérése, szükség esetén az igazolatlan hiányzás jelzése az igazgatónak és a tagintézmény igazgatónak,
- az induló hátrányok csökkentése, differenciált fejlesztés alkalmazása,
- a gyermek higiénés gondozásában, ellátásában lévő hiányosságok, elhanyagolás esetén, esetleg bántalmazás vagy családon belüli erőszak tünetei észlelésekor a probléma jelzése a tagintézmény igazgatónak (esetjelző lap kitöltése),
- szükség esetén a családgondozóval közös családlátogatás kezdeményezése,
- a gyermekvédelemre vonatkozó dokumentáció kitöltése a csoportnaplóban,
- a hátrányos helyzetből adódó értelmi lemaradások kiszűrésére a Pedagógiai Szakszolgálat vizsgálatának igénybevétele, fejlesztések biztosítás
- az óvodai éves gyermekvédelmi tervének megvalósítása
- prevenciós programok szervezése

XI. KÜLÖNLEGES BÁNÁSMÓDOT IGÉNYLŐ GYERMEKEK NEVELÉSE

Intézményünk integráltan neveli a **kiemelt figyelmet igénylő** sajátos nevelési igényű, beilleszkedési, tanulási magatartási nehézséggel küzdő, a tehetséges, a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket.

Különleges bánásmódot igénylő gyermek:

- **sajátos nevelési igényű gyermek:**

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján: {mozgásszervi, {érzékszervi, {értelmi vagy beszéd fogyatékos, {több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, {autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

- **beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek:**

Aki a szakértői bizottság szakvéleménye alapján: {az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, {társas kapcsolataival problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási

hiányosságokkal küzd, {közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített, vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

- **kiemelten tehetséges gyermek:**

Aki átlagon felüli általános és/vagy valamely területen megjelenő speciális képességgel, a feladat iránti tartós és stabil motivációval, valamint magas szintű kreativitással rendelkezik. Ezek eredőjeként magas szintű teljesítményre képesek az élet valamely tevékenységi területén.

- **hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek:**

Azon tényezők összessége, melyek az adott gyermek előrehaladásában a többséghez képest kedvezőtlen helyzetet teremt, - legyen az gazdasági, társadalmi vagy kulturális, - hátrány.

Hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, **aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:**

a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,

b) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,

c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Halmozottan hátrányos helyzetű a) az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében a hátrányos helyzetnél felsorolt körülmények közül legalább kettő fennáll, vagy a gyermek a nevelésbe vett gyermek.

- **tartós gyógykezelés alatt álló gyermek:**

Az a gyermek, tanuló, akinek egészségügyi ellátása az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 89. §-a szerinti általános járóbeteg-szakellátásban vagy az Eütv. 91. §-a szerinti általános fekvőbeteg-szakellátásban részt vevő szakorvos véleménye alapján az adott nevelési évben, tanévben a 36 nevelési napot, tanítási napot várhatóan meghaladja, és emiatt az óvodai nevelésben nem tud részt venni, illetve tankötelezettségét iskolába járással nem tudja teljesíteni.

Célunk:

- a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása, a fejlődésük elősegítése,
- a gyermekek kiemelkedő képességeinek felismerése, tehetségének kibontakoztatása differenciálással, többlet lehetőségek biztosításával.

Feladatunk a sajátos nevelési igényű és a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek nevelése során:

- a sajátos nevelési igénynek megfelelő környezet kialakítása, tárgyi feltételek biztosítása a szakértői és rehabilitációs bizottság javaslata alapján,
- az elvárások igazodjanak a gyermek fejlődési üteméhez
- a gyermek képességeihez, szükségleteihez, fogyatékosságához igazodó differenciált fejlesztés biztosítása,
- a gyermek eredményeit, sikeres próbálkozásait értékelő, a máságot elfogadó környezet biztosítása,
- a terhelhetőség figyelembevétele, hogy a gyermeket a nevelés - fejlesztés ne terhelje túl
- kognitív és szociális képességek, készségek fejlesztése,
- rugalmas szervezeti keretek kialakítása a fejlesztések és az egyéni foglalkoztatás megvalósításához
- a gyermek minden segítséget kapjon meg hátrányainak leküzdéséhez
- folyamatos kapcsolattartás a gyermeket fejlesztő szakemberekkel
- a gyermekek szüleivel való együttműködés, kooperáció elősegítése,
- évente kétszer egyéni fejlesztési terv készítése a szakértői bizottság diagnózisa és a gyógy-/fejlesztő pedagógus javaslata alapján,
- megalapozni az eredményes iskolakezdéshez szükséges képességeket
- Az óvodapedagógus a családlátogatások és a fogadó órák alkalmával tájékoztatja a

szülőket a fejlesztés lehetőségeiről, jogairól, kötelességeiről, az esetleges kedvezményekről.

Az óvodai nevelés a fogyatékos gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik; a nevelés hatására a sérülés arányában a fogyatékos kisgyermeknél is ki kell alakulnia az alkalmazkodó képességnek, az akaraterőnek, az önállóságra törekvésnek, az együttműködésnek; ennek érdekében a napirend során mindig **csak annyi segítséget kap** a gyermek, hogy önállóan tudjon cselekedni. A különleges gondozási igényből adódó feladatok végrehajtásánál az óvodapedagógus törekszik arra, hogy a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciáltabb működésének tudatos fejlesztésével bővüljenek a kompenzációs lehetőségek.

A habilitációs, rehabilitációs egyéni és / vagy csoportos fejlesztés elsősorban gyógypedagógiai kompetencia. Minden sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztése **szakember bevonásával** történik. A sajátos nevelésű igényű és beilleszkedési-, tanulási-, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztésének dokumentumait a velük foglalkozó gyógypedagógusok vezetik (**Egyéni fejlesztési lap, Éves fejlesztési terv, Gyógypedagógiai vélemény**).

Feladatunk a tehetséges gyermekek nevelése során:

- a tehetségterület azonosítása, felismerése, rögzítése a „Gyermektükörben”,
- korai tehetség-felismerés, azonosítás, amelynek során a tehetség életkori megjelenését figyelembe kell venni
- a tehetséges gyermek személyiségfejlődésének támogatása, szükség esetén további megsegítésre irányítás
- tanácsadás, támogatás a szülőnek
- a gyermek erős oldalának differenciált feladatokkal, játékokkal történő fejlesztése,
- az elfogadó légkör, gazdag tapasztalások biztosítása,
- komplexitás biztosítása az egyéni tempóhoz, fejlettségi szinthez igazodva,
- folyamatos bátorítás, ösztönzés, motiváció
- pályázatokon való részvétel segítése
- a gyermek erős képességének megfelelő megmérettetésre való felkészítés (versmondó délután, dalos délután, mesemondó verseny, rajzpályázat)
- A tehetséggondozást az óvodapedagógus a csoporton belül az egész nap során valósítja meg

A tehetséges gyermeket jellemzik:

- átlag feletti általános képességek (pl. jó memória, fejlett anyanyelvi képesség stb.)
- átlagot meghaladó speciális képességek (nyelvi, zenei, matematikai-logikai, vizuális-téri, testi-mozgásos, szociális)
- kreativitás (pl. eredetiség, rugalmasság, probléma iránti érzékenység)
- feladat iránti elkötelezettség (pl. érdeklődés, versenyszellem, kitartás, emocionális stabilitás), azaz a hajtóerő, motiváció

A tehetséges óvodás **pozitív viselkedésjellemző**król ismerhető fel: gyorsan tanul, elvont dolgok iránt érdeklődik, kreatív, elmélyült, érdeklődő, kritikus. **Negatív viselkedésjellemző**ként jellemezheti erős kritikai érzék, túlzott energikusság, egyenlőtlen fejlődés, nehezen talál hangot társaival.

Feladatunk a hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű és a tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek nevelése során

- A hátrányos/halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekkel kapcsolatos feladatok jelen pedagógiai program „gyermekvédelmi feladatok” részben megtalálhatóak.
- A tartós gyógykezelés alatt álló gyermek ellátásához elengedhetetlenül szükséges szakorvosi igazolás, melynek figyelembevételével történik a gyermek nevelése, ellátása.

XII. AZ ÓVODA NEVELÉSI MUNKÁJÁNAK ELLENŐRZÉSE, ÉRTÉKELÉSE

Célunk:

- a visszacsatolás, a változások érzékelése a kiinduláshoz képest, esetleges tervmódosítás vagy megerősítés, az elmozdulás szükségességének feltárása a gyakorlati pedagógiai munka segítése, fejlesztése érdekében.

Feladatunk:

- a pedagógiai program funkcionális működésének vizsgálata,
- a kitűzött célok és feladatok megvalósulásának összehasonlítása,
- a megvalósítás feltételrendszerének vizsgálata.

Az **ellenőrzés** folyamata információk gyűjtésével kezdődik, az információk elemzésével folytatódik, majd a következtetések levonásával végződik. Az ellenőrzés területe az intézmény **Pedagógiai Programjának megvalósulása, beválása**. Az intézményi szintű ellenőrzésért az igazgató a felelős a Szervezeti és Működési Szabályzatban foglaltak szerint. Az ellenőrzésben

az igazgató mellett az igazgató-helyettes, a tagintézmény igazgatók és a munkaközösségek vezetői munkamegosztás alapján vehetnek részt. Az éves ellenőrzési tervet a tagintézmények Éves munkaterve tartalmazza. Az óvodában folyó pedagógiai munka ellenőrzésének adminisztrációs alapját az **óvoda alapidokumentumai** képezik. Az ellenőrzéshez szükséges információk alapja az óvónőkkel folytatott **beszélgetések**, nevelési helyzetekben alkalmazott eljárásaik **megfigyelése**, a gyermekekről szerzett ismereteik és problémaérzékenységük. A **csoportlátogatások** és az azt követő megbeszélések alkalmat és lehetőséget adnak az **önelemző, önértékelő** megnyilvánulásra, az időtálló értékek megfogalmazására, a példaértékű óvónői magatartás megerősítésére.

Az ellenőrzés **folyamatszabályozása** a Szervezeti és Működési Szabályzatban évenkénti ciklusban került meghatározásra.

A Pedagógiai Program felülvizsgálata

A pedagógiai program beválásának felülvizsgálatára, ezt követően a program módosítására az alábbi esetekben kerül sor:

- Az **ötévenkénti intézményi önértékelés** keretében;
- **Jogszabályi változás** esetén;
- A nevelőtestület tagjainak többségének (min. 51 %) írásban történő kérése alapján;
- Továbbá a fenntartó, az igazgató és a Szülői Szervezet javaslatára, illetve tárgyi és személyi feltételek nagymértékű változása esetén;

a) A Pedagógiai Program elemzése, értékelése

A pedagógiai programban megfogalmazott célok és feladatok megvalósulását a nevelőtestület folyamatosan vizsgálja.

A felülvizsgálat szempontjai:

- A programban meghatározott, az óvodában folyó nevelő-személyiségfejlesztő munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai konkrétak-e, rendelhető-e hozzájuk tevékenység, megfelelnek-e az intézmény lehetőségeinek, reálisak-e?
- A meghatározott célok megvalósításához szükséges feltételrendszer biztosított-e?
- „A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén” program elemhez viszonyítva ellenőrizhető, mérhető, elemezhető, értékelhető a nevelő munka és a gyermekek fejlettségi szintje.
- Az óvodai nevelés feladatai megvalósíthatók-e?
- A gyermekek fejlődése nyomon követhető-e az egyéni fejlettségmutatóban?

XIII. FELHASZNÁLT IRODALOM

- **Jánossomorjai Aranykapu Óvoda Pedagógiai Programja 2021.**
- **Nagy Jenőné:** Csak tiszta forrásból. Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel alternatív pedagógiai program. Szolnok, 2017.
- **Az Óvodai nevelés országos alapprogramja 363/2012. (XII. 17.) Kormányrendelet**
- Országos Pedagógiai Szakmai ellenőrzés – Kézikönyv kilencedik, javított kiadás. Az Oktatási Hivatal által módosított, a köznevelésért felelős miniszter által 2024. augusztus 15-én jóváhagyott tájékoztató. Hatályos 2025. január 1. napjától.
- 32/2012.(X.8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyerekek óvodai nevelésének irányelve kiadásáról.

XIV. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

1. A Jánossomorjai Aranykapu Óvoda Pedagógiai Programját az igazgató készítette el a nevelőtestület bevonásával.
2. A Jánossomorjai Aranykapu Óvoda Pedagógiai Programját a nevelőtestület 2025.08.25-én véleményezte. A véleménynyilvánítást a 141/2025. iktatószámú jegyzőkönyv tartalmazza.
3. **Jánossomorja Város Önkormányzata számú Képviselő-testületi határozattal jóváhagyta.**

.....

Schwartzné Varga Mónika

igazgató

4. Érvényességi nyilatkozat: 2025.09.01-től visszavonásig
5. **Felülvizsgálat** évente, **értékelés** 5 évente.
6. **Nyilvánosságra hozatal:** a fenntartó és partnereink részére megtekinthető minden tagintézményben, a vezetői irodában, illetve Jánossomorja város honlapján: www.janossomorja.hu

FÜGGELÉKEK

1. számú függelék: Óvodakép mutatói
2. számú függelék: Kötelező eszköz- és felszerelési jegyzék